

Wetenschappelijk Onderzoek- en
Documentatiecentrum

Cahier 2020-4

Wet langdurig toezicht

Onderzoeksprogramma naar de toepassingen van de Wet langdurig toezicht in
2017-2022

M.H. Nagtegaal

Cahier

De reeks Cahier omvat de rapporten van onderzoek dat door en in opdracht van het WODC is verricht. Opname in de reeks betekent niet dat de inhoud van de rapporten het standpunt van de Minister van Justitie en Veiligheid weergeeft.

Inhoud

Afkortingen — 5

Samenvatting — 6

1 Inleiding en methoden — 10

- 1.1 Aanleiding onderzoek — 10
- 1.2 Onderdelen WLT — 10
- 1.3 Toezeggingen aan de Kamer — 15
- 1.4 Doelstelling huidig rapport en onderzoeksvragen — 16
- 1.5 Onderzoeksmethoden — 17
- 1.6 Leeswijzer — 17

2 Onderzoeksprogramma — 18

- 2.1 Overzicht — 18
- 2.2 Onderzoeksvragen onderdelen WLT — 20
 - 2.2.1 Oneindige VB — 20
 - 2.2.2 Proeftijd v.i. — 21
 - 2.2.3 GVM — 23
- 2.3 Verdiepende thema's — 24
 - 2.3.1 Procesevaluatie WLT — 24
 - 2.3.2 Langdurig gebiedsverbod — 25
 - 2.3.3 Kwaliteit van het toezicht — 25
 - 2.3.4 Wensen van slachtoffers en belangenafweging — 27
 - 2.3.5 Raadplegen van burgemeesters — 27
 - 2.3.6 Jihadisten — 29
 - 2.3.7 Effectevaluatie WLT eerste vijf jaar — 30
- 2.4 Recidivemetingen — 31
 - 2.4.1 Algemeen — 31
 - 2.4.2 Oneindig VB — 33
 - 2.4.3 Proeftijd v.i. — 36
 - 2.4.4 Gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel — 39
- 2.5 Onderzoeksmethoden — 40
- 2.6 Instanties betrokken bij de tenuitvoerlegging — 41

3 Tot slot — 43

- 3.1 Beantwoording onderzoeksvragen — 43
 - 3.1.1 Hoofd- en deelvragen onderzoeksprogramma — 43
 - 3.1.2 Onderzoeksmethoden — 47
 - 3.1.3 Evaluatie na vijf jaar — 47
 - 3.1.4 Organisaties en databases — 48
 - 3.1.5 Monitoring en eenmalige vragen — 49
- 3.2 Begeleidingscommissie en klankbordgroep — 49
- 3.3 Onderzoeksteam — 51
- 3.4 Conclusie — 51

Summary — 52

Literatuur – 57

Bijlagen

- 1 Begeleidingscommissie, klankbordgroep en leescommissie – 59
- 2 Mogelijke onderzoeksvragen WLT, sessie ketenpartners – 60
- 3 Overzicht plaats toezeggingen in onderzoeksprogramma – 62
- 4 Onderzoeksvragen 2020 – 63
- 5 Onderzoeksvragen 2021 – 69
- 6 Onderzoeksvragen 2022 – 73
- 7 Onderzoeksvragen 2023 – 77
- 8 Onderzoeksvragen 2024 – 80

Afkortingen

3RO	de drie reclasseringsorganisaties (Reclassering Nederland, Stichting Verslavingsreclassering GGZ en Leger des Heils)
AICE	Administratie- en Informatiecentrum voor de Executieketen
BIJ	Bestuurlijke Informatie Justitiabelen, de BIJ-regeling
Bjsg	Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens
C&R	Criminaliteit en rechtshandhaving
CDD+	Centraal Digitaal Depot
CJIB	Centraal Justitieel Incassobureau
CVv.i.	Centrale Voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
EWB	Extern Wetenschappelijke Betrekkingen
Fpc	forensisch psychiatrisch centrum
GVM	Gedragsbeïnvloedende en Vrijheidsbeperkende Maatregel
IRIS	Integraal Reclassering Informatie Systeem
JenV	ministerie van Justitie en Veiligheid
JDS	Justitieel Documentatie Systeem
JJI	Justitiële Jeugd Inrichting
Justid	Justitiële Informatiedienst
MITS	Monitoring Informatiesysteem Terbeschikking Stelling
NCTV	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en veiligheid
OM	Openbaar Ministerie
OvJ	Officier van Justitie
OVV	Onderzoeksraad voor Veiligheid
RSJ	Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming
Sr	Wetboek van Strafrecht
Sv	Wetboek van Strafvordering
tbs	Terbeschikkingstelling
v.i.	voorwaardelijke invrijheidstelling
VB	Voorwaardelijke Beëindiging van de tbs-dwangverpleging
USB	Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen
VNG	Vereniging Nederlandse Gemeenten
WLT	Wet langdurig toezicht
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

Samenvatting

Achtergrond

Er is een nieuwe wet die langdurig toezicht, behandeling en monitoring van ex-delinquenten en -tbs-gestelden regelt, de Wet langdurig toezicht (WLT). De tbs-maatregel kan, indien de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen dat eist, worden opgelegd aan personen die vanwege gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis een strafbaar feit hebben gepleegd waar een strafdreiging van vier jaar of meer op staat (art. 37a lid 1 Wetboek van Strafrecht [Sr]). De WLT is deels 1 januari 2017 en deels 1 januari 2018 in werking getreden. Het doel van de WLT is het effectiever toezicht houden op mogelijke recidivisten onder zeden- en zware geweldsdelinquenten en tbs-gestelden. De WLT moet zoals gebruikelijk voor nieuwe wetten na vijf jaar worden geëvalueerd. Daarnaast is aan de Tweede Kamer toegezegd (jaarlijkse) monitoring van de werking van de WLT te verrichten en haar daarover te informeren. In het onderhavige rapport is een onderzoeksprogramma opgesteld dat als startpunt dient voor deze evaluatie.

Onderdelen WLT

De WLT bestaat uit drie onderdelen. In het eerste onderdeel is de mogelijkheid tot oneindige verlenging van de voorwaardelijke beëindiging van de tbs-maatregel met dwangverpleging geregeld. Het tweede onderdeel omvat gedetineerden in het gevangeniswezen die voorwaardelijk in vrijheid zijn gesteld. Voor hen is de proeftijd bij de voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.) minimaal een jaar geworden en er zijn verlengmogelijkheden van de proeftijd mogelijk geworden. Het derde onderdeel betreft een zelfstandige toezichtmaatregel, die kan worden opgelegd aan zowel gedetineerden als aan tbs-gestelden, de Gedragsbeïnvloedende en Vrijheidsbeperkende Maatregel (GVM).

Doelstelling huidige rapport en onderzoeksvragen

Het huidige rapport kent als doel het schrijven van een meerjarig onderzoeksplan voor jaarlijkse monitoring van de toepassingen van de WLT in 2017-2022 en de effectevaluatie van de WLT in 2023.

De onderzoeksvragen zijn:

- 1 Welke hoofd- en deelvragen over de toepassing en de effecten van de WLT moeten worden opgenomen in het onderzoeksprogramma?
- 2 Met welke onderzoeksmethoden worden de hoofd- en deelvragen over de toepassingen en de effecten van de WLT beantwoord?
- 3 Welke hoofd- en deelvragen worden beantwoord in de monitorrondes en wat is de meest geschikte termijn van deze monitoring?
- 4 Welke hoofd- en deelvragen over de toepassingen en effecten van de WLT worden na vijf jaar beantwoord? Is het van toegevoegde waarde om de toepassingen en effecten van de WLT ook langer dan vijf jaar na inwerkingtreding te evalueren en zo ja, welke termijn(en) is (zijn) dat?

- 5 Welke organisaties en welke databases worden gebruikt voor de registratie van de toepassing van de drie onderdelen van de WLT?
- 6 Welke gegevens worden al geregistreerd door de verschillende bij onderzoeksvraag 5 bepaalde instanties en welke gegevens missen nog om jaarlijkse monitoring en de standaardevaluatie van de WLT na vijf jaar mogelijk te maken?

Methode

Als input voor het onderzoeksprogramma is een analyse van de beleidstheorie verricht. Vanuit die analyse is een aantal onderzoeksvragen opgesteld waarmee de verwachtingen en aannames van de beleidstheorie in het onderzoeksprogramma worden getoetst. De andere onderzoeksvragen komen voort uit een brainstormsessie met de ketenpartners en uit toezeggingen aan de Tweede Kamer.

Resultaten

Het onderzoeksprogramma is verdeeld in vier monitorrondes, over de toepassingen van de WLT in 2017-2022, en in een samenvattend eindrapport over de eerste vijf jaar van de WLT. Het programma bestaat uit dertien deelonderzoeken en tien recidivemetingen. Tezamen geeft het onderzoeksprogramma inzicht in de korte termijn toepassingen van de wet en de effecten op wat langere termijn, te weten de eerste vijf jaar.

Beantwoording onderzoeksvragen

Onderzoeksvraag 1 en 3 worden hier gecombineerd.

- 1 *Welke hoofd- en deelvragen over de toepassing en de effecten van de WLT moeten worden opgenomen in het onderzoeksprogramma?*
- 3 *Welke hoofd- en deelvragen worden beantwoord in de monitorrondes en wat is de meest geschikte termijn van deze monitoring?*

In het onderzoeksprogramma is gekozen voor jaarlijkse monitoring van de toepassingen van de drie onderdelen van de WLT. Het betreft vooral onderzoeksvragen naar het aantal gestarte, het aantal lopende en het aantal verlengde voorwaardelijke beëindigingen van de tbs-dwangverpleging (VB's), v.i.'s en GVM's en de duur hiervan. Ook zijn onderzoeksvragen naar de achtergrond van de personen met VB, v.i. en GVM opgesteld. Verder betreffen de onderzoeksvragen de fasen van oplegging, tenuitvoerlegging, verlenging en eventuele schending van de toezichtkaders.

De hoofdvragen in de jaarlijkse monitoring zijn:

- 1 Hoeveel toepassingen van elk van de drie onderdelen van de WLT zijn er?
- 2 Hoelang duren deze toepassingen?
- 3 Hoe ziet de oplegging, tenuitvoerlegging, schending en verlenging van de toepassingen van de drie onderdelen van de WLT eruit?
- 4 Hoe verhoudt de uitvoering van het toezicht onder de WLT zich tot de situatie voorafgaand aan de WLT?

De deelvragen zijn te vinden in de bijlagen.

Tevens zijn er zes verdiepende onderzoeken die eenmalig worden uitgevoerd. De onderwerpen van deze onderzoeken en de hoofdvragen erbij zijn:

- 1 Proceसेvaluatie: hoe is de implementatie van de WLT en de uitvoering van de eerste twee jaar van de WLT verlopen?
- 2 Langdurig gebiedsverbod: hoe kan de situatie worden voorkomen dat een slachtoffer in zijn eigen woonomgeving wordt geconfronteerd met de dader van het misdrijf tegen hem/haar?
- 3 Kwaliteit van toezicht: hoe geeft de reclassering het toezicht onder de WLT vorm?
- 4 Wensen slachtoffers: welke wensen hebben slachtoffers bij de invulling van het toezicht en zijn hun wensen opgevolgd?
- 5 Raadplegen burgemeesters: kunnen burgemeesters worden betrokken in de tenuitvoerlegging van het toezicht van een ex-delinquent en zo ja hoe gebeurt dit?
- 6 Jihadisten: hoe verlopen de toepassingen van de WLT bij jihadisten?

De deelvragen zijn te vinden in de bijlagen.

2 Met welke onderzoeksmethoden worden de hoofd- en deelvragen over de toepassingen en de effecten van de WLT beantwoord?

Er worden verschillende onderzoeksmethoden ingezet: een dataverzameling via andere partijen, zoals de drie reclasseringsorganisaties (3RO), de Centrale Voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling (CVv.i), de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB) en Justitiële Informatiedienst (Justid). Er worden verdiepende interviews gehouden met verschillende relevante partijen. Er wordt jurisprudentie opgezocht en geanalyseerd. Deze jurisprudentie komt via de zoekmachine op www.rechtspraak.nl, de Raad voor de Rechtspraak (RvdR) en via het Expertisecentrum Penitentiaire zaken van het Openbaar Ministerie (OM) binnen. Recidivemetingen worden via de standaardmetingen van de WODC-Recidivemonitor verricht. Voor verschillende onderzoeksvragen moeten dossiers van justitiabelen worden bekeken. Ten slotte, bij de meeste deelonderzoeken zal een analyse van beschikbare literatuur noodzakelijk zijn. De inzet van deze methoden bij de specifieke deelonderzoeken wordt per deelonderzoek nader bepaald in een WODC-startnotitie.

4 Welke hoofd- en deelvragen over de toepassingen en effecten van de WLT worden na vijf jaar beantwoord? Is het van toegevoegde waarde om de toepassingen en effecten van de WLT ook langer dan vijf jaar na inwerkingtreding te evalueren en zo ja, welke termijn(en) is (zijn) dat?

Aan de evaluatie na vijf jaar zijn naast de eerder genoemde monitorvragen verdiepende onderzoeksvragen toegevoegd. Dit zijn:

- 1 In hoeverre zijn de verwachtingen over de WLT de eerste vijf jaar na implementatie ervan uitgekomen? In hoeverre niet?
- 2 Wat zijn de redenen voor de in vraag 1 geconstateerde uitkomsten?
- 3 Is er richtinggevende jurisprudentie gepubliceerd over de WLT en zo ja, hoe heeft deze de WLT in de praktijk beïnvloed?
- 4 Zijn aanpassingen van de WLT noodzakelijk? Zo ja, welke en waarom?
- 5 Zijn slachtoffers, nabestaanden en getuigen beter beschermd met de WLT? Zo ja, hoe? Zo nee, hoe niet?
- 6 Hoe verhouden de kosten en baten van de WLT zich?

Tevens zal een synthese worden geschreven van de belangrijkste bevindingen uit de eerder verschenen WODC-rapportages over de WLT.

De onderzoeksvraag die hiervoor is opgenomen luidt:

7 Wat zijn de belangrijkste bevindingen uit de eerdere WODC-rapporten die over de WLT zijn verschenen?

Voor verschillende recidivemetingen is het van toegevoegde waarde om ook na vijf jaar nog onderzoek te verrichten. Dit betreft de recidivemeting na afloop van de tbs-maatregel waarbij de VB langer dan negen jaar heeft geduurd (in 2030 mogelijk) en de recidivemeting tijdens en na afloop van de GVM (respectievelijk in 2025 en 2028 mogelijk). Gezien de eisen van de Recidivemonitor, die op hun beurt worden bepaald door de termijnen van de WLT, is dit recidiveonderzoek eerder niet mogelijk. De effectevaluatie van de WLT na vijftien jaar die is toegezegd aan de Kamer, inclusief recidivecijfers, is beoogd in 2033.

Naast genoemde recidivemetingen kan het wenselijk zijn de jaarlijkse monitoring voort te zetten, aangezien deze alleen de eerste vijf jaar van de WLT beslaat. Mocht het wenselijk zijn de effecten op langere termijn eveneens in kaart te brengen, dan kan het nuttig zijn deze monitoring voort te zetten. De andere deelonderzoeken zijn op zichzelf staande onderzoeken die niet herhaald hoeven te worden.

5 Welke organisaties en welke databases worden gebruikt voor de registratie van de toepassing van de drie onderdelen van de WLT?

Bij alle onderdelen van de WLT is het vooral de reclassering die het toezicht vorm geeft. De gegevens over het toezicht wordt bijgehouden in een systeem genaamd Integraal Reclassering Informatie Systeem (IRIS).

Voor de mogelijkheid tot oneindige VB is vooral DJI beheerder van verschillende gegevens, de databases Centraal Digitaal Depot (CDD+; elektronisch volgsysteem over tbs-gestelden) en het Monitoring Informatiesysteem Terbeschikking Stelling (MITS) zijn daarbij belangrijk.

Voor de v.i. is de CVv.i. de centrale instelling, met daarbij Robein als database. Het CJIB, met als onderdeel Administratie- en Informatiecentrum voor de Executieketen (AICE), beheert de tenuitvoerlegging van de straffen.

De GVM is niet landelijk belegd, de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging hiervan is bij de individuele arrondissementsparketten vormgegeven.

6 Welke gegevens worden al geregistreerd door de verschillende bij onderzoeksvraag 5 bepaalde instanties en welke gegevens missen nog om jaarlijkse monitoring en de standaardevaluatie van de WLT na vijf jaar mogelijk te maken?

De onderzoeksvragen die in de monitoring zijn opgenomen, worden veelal al geregistreerd bij de verschillende partijen. De onderzoeksvragen bij de verdiepende deelonderzoeken veelal niet, daarvoor zal aanvullende dataverzameling voor moeten worden opgezet.

Conclusie

Het WLT-onderzoeksprogramma beslaat de eerste vijf jaar van de toepassingen van de WLT, 2017/2018-2022. Door middel van jaarlijkse monitoring van de toepassingen van de WLT en verdiepende deelonderzoeken komt zicht op de manier waarop de WLT in de praktijk wordt toegepast. In een overzichtsrapport in 2023 worden de belangrijkste bevindingen van de eerste vijf jaar van de toepassingen van de WLT samengevat. Het is een dynamisch onderzoeksprogramma, wijzigingen en/of prioriteringen kunnen plaatsvinden.

1 Inleiding en methoden

1.1 Aanleiding onderzoek

Er is een nieuwe wet die langdurig toezicht, behandeling en monitoring van ex-delinquenten en -tbs-gestelden regelt, de Wet langdurig toezicht (WLT; *Staatsblad*, 2015, 2016).¹ De WLT is deels 1 januari 2017 en deels 1 januari 2018 in werking getreden. Het doel van de WLT is het effectiever toezicht houden op mogelijke recidivisten onder zeden- en zware geweldsdelinquenten en tbs-gestelden. De WLT moet zoals gebruikelijk voor wetten na vijf jaar worden geëvalueerd. Daarnaast is aan de Tweede Kamer toegezegd (jaarlijkse) monitoring van de werking van de WLT te verrichten en haar daarover te informeren (*Kamerstukken II* 2018/19, 24 587 en 29 452, nr. 744, p. 43). Het doel van de (jaarlijkse) monitoring is om de werking van de WLT in kaart te brengen en om eventuele wijzigingen aan te brengen, mocht dat nodig zijn. Het Directoraat Generaal Straffen en Beschermen, afdeling Toezicht en Behandeling van het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) gevraagd een onderzoeksprogramma op te stellen voor de evaluatie van de WLT. Het onderhavige rapport omvat het onderzoeksprogramma dat als startpunt dient voor deze evaluatie.

Naast de jaarlijkse monitoring is toegezegd de WLT na vijftien jaar te evalueren (in 2033), waarbij in het bijzonder aandacht dient uit te gaan naar de toepassing van het langdurig toezicht, de effecten op recidive en de kwaliteit van het toezicht (*Kamerstukken II* 2013/14, 33 816, nr. 16). Deze toezegging van de evaluatie op langere termijn heeft ermee te maken dat met de WLT langdurig toezicht mogelijk wordt en sommige effecten pas na jaren verwacht worden. In het huidige onderzoeksprogramma zijn geen onderzoeksvragen voor de evaluatie na vijftien jaar opgenomen, gezien de lange tijd die nog rest tot 2033.

1.2 Onderdelen WLT

Voordat in het tweede hoofdstuk wordt ingegaan op het onderzoeksprogramma, komen hier eerst kort de drie onderdelen van de WLT aan de orde. In het eerste onderdeel van de WLT is de maximumduur van de voorwaardelijke beëindiging (VB) van het bevel tot verpleging van overheidswege bij de maatregel terbeschikkingstelling (tbs) van negen jaar komen te vervallen (oud art. 38j lid 2 en 3 Wetboek van Strafrecht [Sr] zijn vervallen). Hiermee kan de VB mogelijk oneindig worden verlengd: 'In geval van voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege kan de terbeschikkingstelling telkens met een jaar, dan wel met twee jaren, worden verlengd' (art. 38j Sr).² De voorwaardelijke beëindiging van het bevel tot verpleging houdt in dat de tbs-gestelde niet langer in het gesloten

1 Met de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen is per 1 januari 2020 een groot deel van de hier relevante wetgeving verplaatst van het Wetboek van Strafrecht naar het Wetboek van Strafvordering. De referenties naar wetsartikelen in dit rapport zijn in overeenstemming met deze Wet USB (*Kamerstukken I* 2016/17, 34 086, nr. 82; *Staatsblad*, 2017, 2019).

2 Hierna wordt voor de term 'maatregel terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van overheidswege' de term 'tbs-maatregel met verpleging' gebruikt.

forensisch psychiatrisch centrum (fpc) verblijft, maar buiten de kliniek woont en zich aan bepaalde voorwaarden dient te houden.

Met het tweede onderdeel van de WLT zijn twee nieuwe bepalingen over de proeftijd van de voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.) voor gedetineerden in werking getreden (art. 6:1:18 lid 2 Wetboek van Strafvordering [Sv]). De v.i. houdt in dat het laatste deel van de straftijd van een gedetineerde in vrijheid, onder voorwaarden, buiten de gevangenis mag worden doorgebracht. De v.i. is bestemd voor gedetineerden met een vrijheidsbenemende straf van minimaal een jaar (art. 6:1:18, 6:2:10-6:2:14, 6:6:21 Sv). De proeftijd gaat in op de dag van de voorwaardelijke invrijheidstelling. Onder de voorwaarden die worden vastgesteld voor de v.i. is altijd de algemene voorwaarde dat betrokkene geen nieuw delict mag plegen. Daarnaast kunnen bijzondere voorwaarden worden gesteld, bijvoorbeeld een locatieverbod. In de eerste nieuwe WLT-bepaling bij de v.i. is de minimumduur van de proeftijd voor de bijzondere voorwaarden gelijkgetrokken met die van de algemene voorwaarde. De proeftijd voor de algemene voorwaarde was al minimaal een jaar en hiermee geldt deze minimumduur nu ook voor de bijzondere voorwaarden.

De tweede nieuwe bepaling in de proeftijd van de v.i. betreft de introductie van verlengmogelijkheden van de proeftijd. Bij alle gedetineerden kan de proeftijd eenmalig met maximaal twee jaar worden verlengd, bij zeden- en zware geweldsdelinquenten zoals omschreven in artikel 38z Sr (zie hieronder) kan de proeftijd *telkens* met maximaal twee jaar worden verlengd, mits het gedrag en/of het recidiverisico daartoe aanleiding geeft. In de WLT waren deze wetsartikelen gescheiden, maar met de introductie van de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (USB) zijn beide bepalingen samengevoegd. De wet luidt nu: 'De proeftijd van een voorwaarde bij een voorwaardelijke invrijheidstelling gaat in op de dag van de voorwaardelijke invrijheidstelling. De proeftijd is gelijk aan de periode waarover voorwaardelijke invrijheidstelling wordt verleend, maar bedraagt ten minste een jaar. Op vordering van het Openbaar Ministerie (OM) kan de rechter eenmaal de proeftijd met ten hoogste twee jaren verlengen. Indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde, bedoeld in artikel 38z, eerste lid, aanhef en onder b en c van het Wetboek van Strafrecht, wederom een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen of indien dit ter voorkoming van ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen noodzakelijk is, kan de rechter, op vordering van het OM, de proeftijd telkens met ten hoogste twee jaren verlengen' (art. 6:1:18 lid 2 Sv).

Het derde onderdeel van de WLT betreft de invoering van de Gedragsbeïnvloedende en Vrijheidsbeperkende Maatregel (GVM, art. 38z Sr, art. 6:6:23a-6:6:23f Sv). Dit is een toezichtmaatregel waarbij voorwaarden worden opgelegd aan de betrokkenen, zoals het verplicht volgen van een behandeling of een locatie- of gebiedsverbod. Veel van de voorwaarden kunnen al in het kader van v.i. worden opgelegd, wel zijn enkele nieuwe voorwaarden toegevoegd. Aan zowel oplegging als aan tenuitvoerlegging van deze zelfstandige toezichtmaatregel gaat een rechterlijke toets vooraf.

De oplegging van de GVM vindt ambtshalve of op vordering van het OM plaats en is beperkt tot ernstige delinquenten:

- alleen aan personen aan wie de rechter tevens een tbs-maatregel oplegt³ (art. 38z lid 1a Sr);
- aan personen die de rechter tevens veroordeelt tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf (met of zonder een voorwaardelijk strafdeel) vanwege een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen en waar een strafdreiging van vier jaar of meer op staat (art. 38z lid 1b Sr);
- en aan personen die worden veroordeeld tot vijf typen zedendelicten, mensenhandel of afpersing (art. 38z lid 1c Sr).⁴

Bij de vordering tot oplegging van de GVM legt het OM een recent reclasseringsadvies over (art. 38z lid 2 Sr). De tenuitvoerlegging van de GVM geschiedt alleen op vordering van de officier van justitie (OvJ; art. 6:6:23a lid 1 Sv), uiterlijk dertig dagen voor afloop van de voornoemde tbs-maatregel of gevangenisstraf bij de rechter die in eerste aanleg heeft kennisgenomen van het delict (art. 6:6:23a lid 2 Sv).⁵ Bij de vordering legt het OM eveneens een recent reclasseringsadvies over (art. 6:6:23a lid 3 Sv). Als de OvJ de tenuitvoerlegging van de GVM niet vordert, komt de GVM te vervallen. In tabel 1 zijn belangrijke aspecten van de WLT samengevat.

3 Een tbs-maatregel (art. 37a Sr) met bevel tot verpleging van overheidswege (art. 37b Sr), al dan niet gemaximeerd van duur (art. 38e lid 1 Sr) of met voorwaarden (art. 38 Sr).

4 Enige betrokkenheid bij kinderporno (bezit, verspreiding, et cetera; art. 240b Sr), ontucht met een minderjarige (art. 248c Sr), iemand onder de 16 jaar met ontuchtig oogmerk getuige laten zijn van seksuele handelingen (art. 248d Sr), online *grooming* met persoon onder de 16 jaar (art. 248e Sr), opzettelijk bevorderen of teweegbrengen van ontucht tussen een kind met een derde (art. 250 Sr), mensenhandel (art. 273f Sr), en afpersing (art. 317 lid 1 Sr).

5 Het Openbaar Ministerie is in een later ingediende vordering niettemin ontvankelijk indien het aannemelijk maakt dat de grond, bedoeld in artikel 6:6:23b, eerste lid, zich eerst nadien heeft voorgedaan (art. 6:6:23a lid 2 Sv).

Tabel 1 Onderdelen WLT, doelgroep, oplegging, verlenging, tenuitvoerlegging, verwacht aantal per jaar en termijn van verwachte resultaten

Oude situatie	Doelgroep	Oplegging	Tenuitvoerlegging	Verlenging	Verwacht aantal per jaar	Termijn verwachte resultaten
1 Ongemaximeerde VB						
VB gemaximeerd tot 9 jaar	Tbs-gestelden van wie VB start na 1-1-2017. Overgangsrecht: de ongemaximeerde VB geldt niet voor tbs-gestelden van wie de tbs vóór 1-1-2017 voorwaarden is beëindigd.	Geen wettelijke criteria oplegging VB (op vordering OM, of verzoek tbs-gestelde of zijn raadsman; art. 38g lid 1 Sr). Praktijk: VB als gevaar dusdanig is verminderd dat dit geoorloofd is. Eerste termijn 1 of 2 jaar	Direct	Criterion: indien de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen die verlenging eist (art. 38d lid 2 Sr) Verlenging 1 of 2 jaar	Impactanalyse: nihil* Potentiële doelgroep: - Maximaal 2.479 tbs met verpleging - Maximaal 96 keer omzetting tbs-vw in tbs met verpleging - Maximaal 114 tbs-gestelden hervatting tbs met verpleging <i>Verwachte doelgroep: nihil (meest recente gemiddelde duur VB: 684 dagen)**</i>	9 jaar na inwerkingtreding van dit onderdeel: vanaf 1-1-2026
2.1 Proeftijd algemene en bijzondere voorwaarde(n) minimaal 1 jaar						
Alleen algemene voorwaarde minimaal 1 jaar	Alle v.i.-gestelden die op 1 januari 2018 met v.i. zijn of gaan (geen overgangsrecht)	Op moment v.i.	Gelijk aan moment van oplegging	Nvt	Impactanalyse: geen uitspraak* Potentiële en <i>verwachte doelgroep: 1.154 personen</i> ingestroomd in de v.i.***	Direct in 2018 Eerst mogelijke verlenging in 2019
2.2 Verlengmogelijkheden v.i.						
Geen verlengmogelijkheden v.i.	Bij iedereen eenmalig maximaal 2 jaar verlenging; bij zeden- en zware geweldsdelinquenten telkens maximaal 2 jaar verlenging, mits het gedrag en/of recidive-risico daartoe aanleiding geeft	Indien tijdens toezicht blijkt dat verlenging nodig is	Gelijk aan moment van oplegging	Criterion verlenging: indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde zeden- of zware geweldsdelinquent, zoals om-schreven in de bepalingen bij de GVM (art. 38z lid 1a	Impactanalyse: 60-80 personen per jaar en/of 10% van de geweldsdelinquenten en 30% van de zedendelinquenten met een gevangenisstraf van >1 jaar*	

Oude situatie	Doelgroep	Oplegging	Tenuitvoerlegging	Verlenging	Verwacht aantal per jaar	Termijn verwachte resultaten
				en b), opnieuw een ernstig misdrijf zal begaan	Potentiële doelgroep: 40% van 535= 214 (in 2017 waren er 535 zaken met een gewelds- of zedendelict van 1 jaar of meer)**** <i>Verwachte doelgroep: 60-214</i>	
Gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel (GVM)						
Geen zelfstandige toezichtmaatregel	Tbs-gestelden, zeden- en zware geweldsdelinquenten, mogelijk vanaf veroordeling 1-1-2018 (geen overgangsrecht)	Bij afdoening indelict, alleen i.c.m. tbs-maatregel of gevangenisstraf	Na afloop tbs-maatregel, gevangenisstraf, of v.i., op vordering van OM. Rechter beslist en stelt voorwaarden en looptijd vast (2, 3, 4 of 5 jaar) Criteria rechter: 1. wederom ernstig misdrijf of 2. noodzakelijk ter voorkoming ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen.	Op vordering van OM, rechter beslist en stelt looptijd verlenging vast (2, 3, 4 of 5 jaar); aantal verlengingen ongemaximeerd. Criteria rechter: 1. wederom ernstig misdrijf of 2. noodzakelijk ter voorkoming ernstig belastend gedrag jegens slachtoffers of getuigen.	Impactanalyse: maximaal 20* Potentiële doelgroep: 1 Maximaal 104 keer tbs met voorwaarden**; 2 Maximaal 15 gemaximeerde tbs met verpleging**; 3 Maximaal 535 zeden- en zware geweldsdelinquenten met gevangenisstraf van 1 jaar of meer in 2017**** <i>Verwachte doelgroep: maximaal 20</i>	1 GVM i.c.m. gevangenisstraf: na minimaal 4 jaar; 2 GVM i.c.m. tbs met voorwaarden: na 5,2 jaar; 3 GVM i.c.m. tbs-maatregel met verpleging: na 13 jaar

Bron: Nagtegaal (2020a)

* Bron: Drost, Goedvolk, Van Haaren & Jongebreur (2016)

** Bron: DJI (2019)

*** Bron: <https://www.om.nl/organisatie/ressortsparket/cvvi>

**** Aanvullende analyses Criminaliteit en rechtshandhaving (C&R), persoonlijke communicatie, e-mail, 28-10-2019

1.3 Toezeggingen aan de Kamer

In het kader van de WLT zijn tien moties en toezeggingen aan de Tweede Kamer gedaan die moeten worden meegenomen in het onderzoeksprogramma. Dit zijn:

- 1 *Burgemeesters*: de regering wordt verzocht, bij de uitwerking van het toezicht, ervoor te zorgen dat burgemeesters als zij dat wensen door het Openbaar Ministerie over hun wensen voor de invulling van het toezicht worden geraadpleegd (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 12*);
- 2 *Slachtoffers*: de regering wordt verzocht, bij de uitwerking van het toezicht, ervoor te zorgen dat slachtoffers als zij dat wensen door het Openbaar Ministerie over hun wensen voor de invulling van het toezicht worden geraadpleegd (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 13*);
- 3 *Recidivemonitor WODC*: de regering wordt verzocht, in de recidivemonitor van het WODC expliciet te (laten) rapporteren over de toepassing en effecten van het langdurig toezicht en de zelfstandige maatregel op recidive bij zeden- en geweldsdelinquenten en de Kamer daarover te informeren (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 14*);
- 4 *Monitoren kwaliteit toezicht*: overwegende dat de kwaliteit van toezicht onder druk komt te staan door reeds olopende werkvoorraden bij de uitvoerende instanties en door het terugbrengen van het aantal beschikbare uren voor reclasseringsadvies en -toezicht; verzoekt de regering, de Kamer te informeren over de wijze waarop de kwaliteit van het toezicht wordt gemeten, gemonitord en gewaarborgd (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 15*);
- 5 *Evaluatie WLT*: de Tweede Kamer verzoekt de regering, vijftien jaar na de invoering van langdurig toezicht (wetsvoorstel 33 816) de toepassing van langdurig toezicht, de effecten op recidive en de kwaliteit van het toezicht in kaart te brengen en de uitkomsten ter bespreking aan de Kamer voor te leggen (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 16*);
- 6 *Gebiedsverbod*: de regering wordt opgeroepen te onderzoeken of de geboden mogelijkheid in de Wet langdurig toezicht om een veroordeelde een langdurig gebiedsverbod op te leggen om te voorkomen dat slachtoffers onnodig worden geconfronteerd met daders, voldoende helder en duidelijk is en, indien uit dit onderzoek of gevormde jurisprudentie blijkt dat dit niet het geval is, deze te verduidelijken (*Kamerstukken II 2016/17, 33 552, nr. 30*);
- 7 *Belangenafweging*: de regering wordt opgeroepen om bij de evaluatie van de Wet langdurig toezicht grondig te bezien op welke wijze de belangenafweging die ziet op het recht op een gezinsleven van de veroordeelde en de rechten en wensen van slachtoffers, in de juridische praktijk vorm wordt gegeven (*Kamerstukken II 2016/17, 33 552, nr. 31*);
- 8 *Jihadisten*: de regering wordt opgeroepen te onderzoeken of de WLT voldoende aanknopingspunten biedt om jihadisten die volharden in hun jihadistische ideeën gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregelen op te leggen zodat de samenleving tegen hen wordt beschermd, en indien blijkt dat de wet deze ruimte niet biedt, de Kamer te informeren hoe de wet aangepast zou kunnen worden (*Kamerstukken II 2018/19, 35000 VI, nr. 35*);
- 9 *Voorkomen van calculerend gedrag*: in het eerste tussentijdse rapport over de WLT in 2020 komt de minister terug op het dilemma van de mogelijk calculerende gedetineerden die door het weigeren van de v.i. geen periode van voorwaardelijke invrijheidstelling en daarmee van toezicht en nazorg hebben voordat zij

- onvoorwaardelijk in vrijheid worden gesteld (*Kamerstukken II 2018/19*, 35 122, nr. 12)⁶;
- 10 *Bevorderen van de bekendheid van de WLT*: de regering wordt verzocht om met de bij de GVM betrokken organisaties in de strafrechtketen in gesprek te gaan om de toepassing van de GVM te bevorderen (*Kamerstukken II 2018/19*, 35 122, nr. 27).

Er is nog een 11^e toezegging geweest, over de invoering van het zelfstandig woonverbod. Inhoudelijk gezien behelzen de moties over het gebiedsverbod (nr. 6) en die over het zelfstandig woonverbod dezelfde achterliggende problematiek, namelijk de situatie, dat men wil voorkomen dat een slachtoffer in zijn eigen woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader: '... overwegende dat het zeer onwenselijk is dat slachtoffers in hun eigen woonomgeving geconfronteerd kunnen worden met daders die na hun vrijlating weer gaan wonen in hun oude omgeving; constaterende dat met het wetsvoorstel Straffen en beschermen een verhuisplicht kan worden opgelegd als voorwaarde voor de voorwaardelijke invrijheidsstelling, maar dat een woonverbod nog steeds niet mogelijk is als zelfstandige maatregel; verzoekt de regering, te bezien hoe een zelfstandig woonverbod dat permanent dan wel voor langere tijd kan worden opgelegd aan daders van zware gewelds- en zedenmisdrijven in de wet kan worden opgenomen, en de Kamer hierover te informeren' (*Kamerstukken II 2018/19*, 35 000 VI, nr. 48; *Kamerstukken II 2018/19*, 35 122, nr. 25).⁷ Na een uitgevoerde vergelijking tussen het Nederlandse en Belgische rechtssysteem is de Minister voor Rechtsbescherming tot de conclusie gekomen dat het opnemen van een zelfstandig woonverbod geen meerwaarde biedt ten opzichte van de huidige mogelijkheden. Dit vanwege de voorzieningen binnen de WLT en tevens het gegeven dat het Nederlandse systeem voor wat betreft duur en reikwijdte van het woonverbod meer mogelijkheden biedt dan het Belgische (*Kamerstukken II 2019/20*, 33 552, nr. 59). Het huidige onderzoeksprogramma omvat om die reden alleen onderzoeksvragen over het gebiedsverbod.

1.4 Doelstelling huidig rapport en onderzoeksvragen

Het huidige rapport kent als doel het schrijven van een meerjarig onderzoeksplan voor jaarlijkse monitoring van de toepassingen van de WLT in 2017-2022 en de effectevaluatie van de WLT in 2023.

De onderzoeksvragen zijn:

- 1 Welke hoofd- en deelvragen over de toepassing en de effecten van de WLT moeten worden opgenomen in het onderzoeksprogramma?
- 2 Met welke onderzoeksmethoden worden de hoofd- en deelvragen over de toepassingen en de effecten van de WLT beantwoord?

6 Deze toezegging volgt uit een amendement dat werd ingediend bij de bespreking van het wetsvoorstel Straffen en Beschermen: 'Ter bescherming van de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen legt de rechter een verdachte die wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan een jaar een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking op die slechts ten uitvoer kan worden gelegd indien invrijheidsstelling plaats zal vinden, zonder dat er gebruikgemaakt is van de mogelijkheid op grond van artikel 15, eerste lid om de veroordeelde voorwaardelijk in vrijheid te stellen' (*Kamerstukken II 2018/19*, 35 122, nr. 18). Artikel 15 Sr is thans opgenomen in artikel 6:2:10 Sv. Het amendement is afgeraden, maar de minister heeft wel bovenstaande toezegging gedaan.

7 De huidige wet v.i gaat veranderen, een voorstel hiertoe is aangenomen door de Tweede Kamer op 25 juni 2019, de Wet straffen en beschermen (*Kamerstukken II 2018/19*, 35 122, nr. A).

- 3 Welke hoofd- en deelvragen worden beantwoord in de monitorrondes en wat is de meest geschikte termijn van deze monitoring?
- 4 Welke hoofd- en deelvragen over de toepassingen en effecten van de WLT worden na vijf jaar beantwoord? Is het van toegevoegde waarde om de toepassingen en effecten van de WLT ook langer dan vijf jaar na inwerkingtreding te evalueren en zo ja, welke termijn(en) is (zijn) dat?
- 5 Welke organisaties en welke databases worden gebruikt voor de registratie van de toepassing van de drie onderdelen van de WLT?
- 6 Welke gegevens worden al geregistreerd door de verschillende bij onderzoeksvraag 5 bepaalde instanties en welke gegevens missen nog om jaarlijkse monitoring en de standaardevaluatie van de WLT na vijf jaar mogelijk te maken?

1.5 Onderzoeksmethoden

Om het WLT-onderzoeksprogramma vast te stellen (onderzoeksvraag 1), is als startpunt een brainstormsessie gehouden met ketenpartners in het veld. Deze sessie is georganiseerd door het Directoraat Generaal Straffen en Beschermen, afdeling Toezicht en Behandeling van JenV. Naar aanleiding van de brainstormsessie zijn onderzoeksvragen opgesteld, welke als startpunt dienden voor het huidige onderzoeksprogramma (zie bijlage 2). Vervolgens is een analyse van de beleidstheorie achter de WLT gemaakt (Nagtegaal, 2020a). Uit die analyse zijn de onderzoeksvragen geformuleerd over de aannames en verwachtingen achter de WLT. Deze zijn vervolgens geïntegreerd in het onderzoeksprogramma. Ten slotte zijn onderzoeksvragen geformuleerd waarmee een antwoord wordt geven op de tien hierboven genoemde moties en toezeggingen.

Vervolgens zijn de onderzoeksmethoden bij de onderzoeksvragen bepaald (onderzoeksvraag 2), en is bij de hoofd- en deelvragen gezien hoe vaak en wanneer deze beantwoord dienen te worden (onderzoeksvragen 3 en 4). Om beantwoording van onderzoeksvragen 5 en 6 mogelijk te maken, is gekeken naar de reikwijdte van de wet en de daarbij betrokken ketenpartners. Deze organisaties zijn bezocht en de databases en dataverzameling is in kaart gebracht. Ten aanzien van de effecten op recidive (Kamertoezegging 3) is een samenwerking met de Recidivemonitor van het WODC in gang gezet. Ten aanzien van de mogelijke toepassing van de WLT op jihadisten (Kamertoezegging 6) is afstemming gezocht met WODC-expert op het gebied van terrorisme, dr. Barbra van Gestel, en wordt zo nodig de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid (NCTV) betrokken. Voor de procesevaluatie is samenwerking met de afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen (EWB) van het WODC gezocht.

1.6 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 omvat het onderzoeksprogramma, in hoofdstuk 3 zijn de beantwoording van de onderzoeksvragen en de beoogde vormgeving van de tenuitvoerlegging van het onderzoeksprogramma omschreven.

2 Onderzoeksprogramma

Dit hoofdstuk bevat het onderzoeksprogramma naar de WLT. In paragraaf 2.1 staat een overzicht van het programma. In paragraaf 2.2-2.4 komen de onderzoeksvragen aan de orde, zowel de onderzoeksvragen over de monitoring (paragraaf 2.2), de onderzoeksvragen binnen de verdiepende thema's (paragraaf 2.3) en die over de recidivemetingen (paragraaf 2.4). In paragraaf 2.5 zijn de verschillende onderzoeksmethoden die in het onderzoeksprogramma worden ingezet geschetst. In paragraaf 2.6 zijn de ketenpartners betrokken bij het onderzoeksprogramma opgesomd. In bijlagen 4 tot en met 7 is per publicatiejaar en per deelonderzoek vermeld welke onderzoeksvragen worden beantwoord.

2.1 Overzicht

Het WLT-onderzoeksprogramma bevat zes rondes (tabel 2). Het is een dynamisch programma, met daarin de deelonderzoeken zoals deze tijdens het schrijven van het programma zijn voorzien, maar enige aanpassingen zijn in overleg met de begeleidingscommissie mogelijk. In het voorjaar van elk onderzoeksjaar wordt de definitieve onderzoeksagenda van dat jaar bepaald. Op dat moment worden ook de startnotities bij de onderzoeken die dat jaar worden verricht geschreven, met daarin de definitieve onderzoeksvragen en -methoden. De onderzoeksvragen zoals opgesteld in dit onderzoeksprogramma vormen daarvoor het startpunt.

Met uitzondering van de laatste ronde, omvat elke ronde een monitorgedeelte en een of meer verdiepende onderzoeken. De eerste ronde bestaat uit een analyse van de toepassingen van de WLT in het eerste jaar na implementatie (Nagtegaal, 2020b)⁸. Rondes 2 tot en met 4 (tweede helft 2020-2022) bestaan uit een analyse van de toepassingen van de WLT in het voorgaande kalenderjaar en een of meer verdiepende thema's, waarin ook de tien kamertoezeggingen zijn verwerkt (paragraaf 1.3). Ronde 5 (2023) betreft een analyse van de eerste vijf jaar na implementatie van de WLT. In de meeste monitorrondes zijn daarnaast recidivemetingen gepland, die in paragraaf 2.3 gedetailleerd uiteen gezet zijn. Hierin staan de recidivemetingen die zijn voorzien en het moment (jaar) waarop die metingen gezien eisen en beperkingen aan de data voor het eerst mogelijk zijn. Sommige recidivemetingen zijn voor het eerst mogelijk in 2025, 2028 en 2030 en maken om die reden geen onderdeel uit van het huidige onderzoeksprogramma (dat tot 2024 loopt). Voor de volledigheid zijn deze recidivemetingen wel genoemd in het onderzoeksprogramma, zodat helder is welke vragen er op langere termijn nog zijn.

⁸ Het eerste deel van de WLT, de oneindige duur van de VB, is per 1 januari 2017 van kracht geworden, terwijl de andere twee onderdelen vanaf 1 januari 2018 gelden. In de eerste monitorronde is om die reden gekeken naar de toepassingen van de oneindige VB in 2017 én 2018. Daarna wordt ook voor dit onderdeel van de WLT telkens gekeken naar de toepassingen in 1 kalenderjaar.

Tabel 2 Onderzoeksprogramma WLT: deelonderzoeken en recidivemetingen

	Startjaar	Beoogd publicatie -jaar	Data beschikbaar vanaf*
Deelonderzoeken			
1 Analyse van de beleidstheorie	2019	2020	Nvt
2 Vaststellen onderzoeksprogramma	2019	2020	Nvt
3 Toepassingen WLT 2017 (VB) en 2018 (overig)	2019	2020	2019
4 Toepassingen WLT 2019	2020	2020	2020
5 Procesevaluatie	2020	2020	Nvt
6 Onderzoek langdurig gebiedsverbod	2020	2020	Nvt
7 Kwaliteit van het toezicht	2020	2020	Nvt
8 Toepassingen WLT 2020	2021	2021	2021
9 Onderzoek naar raadplegen wensen slachtoffers en belangenafweging tussen dader en slachtoffer	2021	2021	Nvt
10 Onderzoek naar het raadplegen van burgemeesters over hun wensen voor de invulling van het toezicht	2021	2023	Nvt
11 Toepassingen WLT 2021	2022	2022	2022
12 Onderzoek WLT en jihadisten	2022	2022	Nvt
13 Toepassingen WLT 2017 tot en met 2022: monitoring en verdiepende vragen	2023	2023	2023
Recidivemetingen			
<i>Onderdeel 1: VB</i>			
1 Recidive tijdens VB, wetswijziging 2017 (oneindige VB versus VB<9 jaar)	2020	2020	2020
2 Recidive na VB, wetswijziging 2017 (oneindige VB versus VB<9 jaar)**	-	-	2030
3 Recidive tijdens VB, wetswijziging 2008 (VB<9 jaar versus VB<3 jaar)	2021	2021	2020
4 Recidive na VB, wetswijziging 2008 (VB<9 jaar versus VB<3 jaar)	2021	2021	2020
5 Kwalitatief dossieronderzoek naar de effectiviteit van de wetswijziging VB in 2008	2021	2021	2020
<i>Onderdeel 2: veranderingen in de proeftijd</i>			
6 Recidive tijdens proeftijd v.i. (proeftijd onder WLT versus proeftijd oude regeling v.i.)	2022	2022	2020
7 Recidive na proeftijd v.i. (proeftijd onder WLT versus proeftijd oude regeling v.i.)	2023	2023	2023
8 Recidive tijdens, van kort gestraften (tussen 1 en 2 jaar) onder de WLT versus recidive na van kort gestraften vóór de WLT	2022	2022	2020
9 Recidive na, van kort gestraften (tussen 1 en 2 jaar) onder de WLT versus recidive na van kort gestraften vóór de WLT	2024	2024	2024
10 Recidive tijdens, van ex-gedetineerden voor wie de proeftijd v.i. is verlengd in vergelijking met ex-gedetineerden die potentieel in aanmerking kwamen voor verlenging van de proeftijd	2022	2022	2022
11 Recidive na, van ex-gedetineerden voor wie de proeftijd v.i. is verlengd in vergelijking met ex-gedetineerden die potentieel in aanmerking kwamen voor verlenging van de proeftijd	2024	2024	2024
<i>Onderdeel 3: gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel</i>			
12 Recidive tijdens GVM**	-	-	2025
13 Recidive na GV**M	-	-	2028

* Vanwege vereisten vanuit de Recidivemonitor in combinatie met de inhoud van de verschillende onderdelen van de WLT.

** Deze meting valt buiten het huidige onderzoeksprogramma, omdat dat alleen de eerste vijf jaar van de WLT omvat. Voor de volledigheid is het wel opgenomen in dit overzicht.

In de rondes komen verschillende kenmerken en toepassingen van de WLT elk jaar terug, deze worden gemonitord. Daarnaast kan elk jaar een beperkt aantal aanvullende onderzoeksvragen worden gesteld. Deze eventueel aanvullende vragen zullen in het voorjaar van elk monitorjaar worden vastgesteld, in samenspraak met de begeleidingscommissie. Enkele van de toezeggingen die aan de Kamer zijn gedaan, komen terug in de monitorvragen, andere toezeggingen komen terug als onderdeel van een verdiepend thema/deelonderzoek (zie bijlage 3 voor een overzicht van de plaatsing van de toezeggingen per jaar). Het onderzoeksprogramma per jaar omvat daarmee dertien deelonderzoeken en dertien recidivemetingen (tien binnen en drie buiten het huidige onderzoeksprogramma).

2.2 Onderzoeksvragen onderdelen WLT

De hoofdvragen in de jaarlijkse monitoring zijn:

- 1 Hoeveel toepassingen van elk van de drie onderdelen van de WLT zijn er?
- 2 Hoelang duren deze toepassingen?
- 3 Hoe ziet de oplegging, tenuitvoerlegging, schending en verlenging van de toepassingen van de drie onderdelen van de WLT eruit?
- 4 Hoe verhoudt de uitvoering van het toezicht onder de WLT zich tot de situatie voorafgaand aan de WLT?

Deze vragen zijn hieronder nader uitgewerkt.

2.2.1 Oneindige VB

In januari 2026 kan voor het eerst sprake zijn van een tbs-gestelde bij wie de VB langer dan negen jaar wordt verlengd (zie ook tabel 1). Om toch enige eerdere monitoring van de potentiële onderzoeksgroep mogelijk te maken, kan worden gekeken naar een aantal onderzoeksvragen. Dit betreft vragen over het aantal VB's, zowel nieuw gestart per jaar, als ook het totale aantal op een bepaald peilmoment. Daarnaast is de gemiddelde duur van de VB's van belang, maar ook de spreiding en de mediaan. Deze gegevens over de duur van de VB geven informatie over het aantal tbs-gestelden voor wie de verlengde duur van de VB binnen de WLT mogelijk gaat gelden. Vanuit de analyse van de beleidstheorie (Nagtegaal, 2020a) is verder bekend dat de beleidsmaker van dit onderdeel van de WLT tevens effecten verwacht op de instroom, verblijfsduur en uitstroom van tbs-gestelden. Om die reden worden ook deze kenmerken gemonitord.

De onderzoeksvragen die voor dit onderdeel zijn opgesteld zijn:

- 1 Hoeveel VB's zijn er nieuw gestart per jaar?
- 2 Hoeveel VB's zijn er op peildatum?
- 3 Hoe lang duurt de VB gemiddeld?
- 4 Wat is de spreiding en de mediaan van de VB?
- 5 Van hoeveel verlengingen van de VB is per persoon sprake?
- 6 Hoe lang is de intramurale behandelduur van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe lang is de intramurale behandelduur na invoering van de WLT?
- 7 Hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 8 Hoe groot is de instroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de instroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 9 In hoeverre verlopen de toepassingen van de oneindige VB volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 10 Bij hoeveel tbs-gestelden is de VB langer dan negen jaar verlengd?

- 11 Zijn eventuele veranderingen in de intramurale behandelduur, de instroom en de uitstroom toe te schrijven aan de invoering van de WLT?

Onderzoeksvragen 1 tot en met 9 worden jaarlijks gemonitord (in deelonderzoeken 3, 4, 8, 11 en 13; zie ook bijlagen 4-7), onderzoeksvraag 10 zal pas na 1 januari 2026 zichtbaar worden en onderzoeksvraag 11 wordt beantwoord in de evaluatie na vijf jaar, die in 2023 wordt verwacht.

2.2.2 Proeftijd v.i.

De monitorvragen voor de proeftijd v.i. bestaan uit enkele algemene vragen en vragen die voortkomen uit toezegging 9.

De onderzoeksvragen zijn:

Algemeen

- 1 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?
- 2 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging, schending of verlenging v.i.?

Oplegging

- 3 Aan hoeveel personen is v.i. verleend?
- 4 Bij hoeveel personen is de v.i. achterwege gelaten (geen v.i. verleend)?
- 5 Bij hoeveel personen is de v.i. uitgesteld?
- 6 Wat zijn de redenen voor het achterwege blijven of uitstellen van de v.i.?
- 7 Hoeveel en welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd?
- 8 Hoeveel van deze bijzondere voorwaarden betreffen zorg?⁹
- 9 Hoe lang duurt de proeftijd van de bijzondere voorwaarden?
- 10 Hoe verhoudt het aantal verleende, achterwege gelaten en uitgestelde v.i.'s na invoering van de WLT zich tot deze aantallen vóór invoering van de WLT?

Tenuitvoerlegging v.i

- 11 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de tenuitvoerlegging van de v.i. vóór en na invoering van de WLT?

Schending v.i.

- 12 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn er ingediend?
- 13 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn toegekend?
- 14 Hoeveel v.i.'s zijn geschorst?
- 15 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de schending van de v.i. voor en na invoering van de WLT?

9 Het betreft hier in ieder geval de bijzondere voorwaarden uit artikel 6:2:11 lid 3f-i Sv:

- f opneming van de veroordeelde in een zorginstelling gedurende een bepaalde termijn, ten hoogste gelijk aan de proeftijd;
- g een verplichting zich onder behandeling te stellen van een deskundige of zorginstelling gedurende een bepaalde termijn, ten hoogste gelijk aan de proeftijd;
- h het verblijven in een instelling voor begeleid wonen of maatschappelijke opvang gedurende een bepaalde termijn, ten hoogste gelijk aan de proeftijd;
- i het deelnemen aan een gedragsinterventie.

Als er andere voorwaarden zijn opgesteld die zorg omvatten, worden deze ook bekeken.

Verlenging v.i.

16 Hoe vaak is er verlenging van de proeftijd gevorderd en toegekend?

17 Hoe verhoudt het aantal verlengingen van de proeftijd zich tot het verwachte aantal verlengingen van de proeftijd?

18 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlenging van de proeftijd volgens verwachting en in hoeverre niet?

Onderzoeksvragen 1 tot en met 18 worden jaarlijks gemonitord (in deelonderzoeken 3, 4, 8, 11 en 13; zie ook bijlagen 4-7).

Tevens volgen enkele onderzoeksvragen over de proeftijd v.i. uit toezegging 9. Dit betreft het voorkómen van calculerend gedrag: 'in het eerste tussentijdse rapport over de WLT in 2020 [het huidige rapport] komt de minister terug op het dilemma van de mogelijk calculerende gedetineerden die door het weigeren van de v.i. geen periode van voorwaardelijke invrijheidstelling en daarmee van toezicht en nazorg hebben voordat zij onvoorwaardelijk in vrijheid worden gesteld' (*Kamerstukken II 2018/19, 35 122, nr. 12*). Deze toezegging komt voort uit de behandeling van het wetsvoorstel Straffen en beschermen in juni 2019, een voorstel over veranderingen in de detentiefasering en voorwaardelijke invrijheidstelling. Tijdens deze behandeling is een amendement ingediend om het 'weigeren' van de voorwaardelijke invrijheidstelling, ook wel genoemd het vertonen van calculerend gedrag, te voorkomen (*Kamerstukken II 2018/19, 35 122, nr. 18*). In het amendement is voorgesteld om de rechter te verplichten tot het opleggen van een GVM aan alle verdachten die worden veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan één jaar, die slechts ten uitvoer kan worden gelegd als er geen gebruik is gemaakt van de v.i.: 'Ter bescherming van de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen legt de rechter een verdachte die wordt veroordeeld tot een gevangenisstraf van meer dan een jaar een maatregel strekkende tot gedragsbeïnvloeding of vrijheidsbeperking op die slechts ten uitvoer kan worden gelegd indien invrijheidstelling plaats zal vinden, zonder dat er gebruikgemaakt is van de mogelijkheid op grond van artikel 15, eerste lid¹⁰ om de veroordeelde voorwaardelijk in vrijheid te stellen' (*Kamerstukken II 2018/19, 35 122, nr. 18*). Het gaat daarbij zowel om situaties waarbij een gedetineerde niet in aanmerking komt voor de v.i. als ook om situaties waarin een gedetineerde niet in aanmerking *wil* komen voor de v.i. Het amendement is niet aangenomen, de minister heeft het amendement ontraden.

Tegelijkertijd heeft de minister wel toegezegd dat hij dit dilemma in de eerste monitorronde van de WLT, daarmee doelende op het huidige rapport, wil meenemen: 'Dan het tweede dat ik u wil toezeggen. Volgend jaar, in 2020, komt de eerste tussentijdse rapportage over hoe de Wet langdurig toezicht in de praktijk precies uitpakt. Dan wil ik concreet op dat dilemma, dat een reëel dilemma is, terugkomen. Mijn grote vrees is alleen dat als u dit amendement nu aanneemt, u een heel principieel en fundamenteel punt in die wet [Straffen en beschermen] duwt, waardoor we het een en ander riskeren voor de voortgang, want hier moet straks ook nog een andere Kamer naar kijken. Ik begrijp de punten, maar ik moet het amendement echt ontraden' (*Kamerstukken II 2018/19, 35 122, nr. 12, p. 39*).

¹⁰ In artikel 15 eerste lid Sr werd bepaald wanneer een gedetineerde voor aanmerking komt voor v.i.. Dit staat nu in artikel 6.2:10 Sv.

De onderzoeksvragen die over deze toezegging zijn opgenomen zijn:

- 19 Is er sprake van calculerende gedetineerden, die de v.i. weigeren en daarmee langdurig toezicht ontwijken?
- 20 Zo ja, hoe groot is de groep calculerende gedetineerden?
- 21 Wat zijn de voors en tegens van het voorgestelde amendement van Van der Staaij en Kuiken (de mogelijkheid om in de wet op te nemen dat er altijd een GVM aan gedetineerden met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van één jaar of meer wordt opgelegd, die slechts ten uitvoer wordt gelegd in geval van het weigeren van de v.i.)?

Onderzoeksvragen 19 en 20 worden jaarlijks gemonitord (in deelonderzoeken 3, 4, 8, 11 en 13; zie ook bijlagen 4-7), onderzoeksvraag 21 wordt alleen in 2020 beantwoord (in deelonderzoek 4, zie ook bijlage 4).

2.2.3 GVM

Voor wat betreft de GVM zijn verschillende onderzoeksvragen van belang.

Oplegging

- 1 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het OM?
- 2 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 3 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?
- 4 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 5 Hoeveel GVM's zijn door de rechter afgewezen en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 6 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?
- 7 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
- 8 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 9 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er en hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal weigerende verdachten?
- 10 Draagt de oplegging van de GVM bij aan de oplossing van de problematiek van de weigerende observandi, te weten dat deze personen alsnog behandeling en toezicht krijgen?
- 11 Hoeveel weigerende verdachten zijn er voor de invoering van de GVM en hoeveel erna?

Tenuitvoerlegging

- 12 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
- 13 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 14 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 15 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 16 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?
- 17 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Schending GVM

- 18 Hoeveel waarschuwingen, aanscherpingen en/of herroepingen van het toezicht zijn er geweest?
- 19 Hoeveel incidenten zijn er tijdens het toezicht geweest?

Verlenging

- 20 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?
- 21 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 22 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?
- 23 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

Onderzoeksvragen 1 tot en met 23 worden elk jaar gemonitord (in deelonderzoeken 3, 4, 8, 11 en 13; zie ook bijlagen 4-7).

2.3 Verdiepende thema's

2.3.1 Procesevaluatie WLT

Dit deelonderzoek (nr. 5) is voorzien in de tweede monitorronde, in 2020 (zie ook bijlage 4). In de procesevaluatie van de WLT wordt bekeken hoe de implementatie van de WLT in de praktijk is verlopen. Hierbij wordt ook toezegging 10 betrokken, waarin de regering is verzocht met de bij de GVM betrokken partijen in de strafrechtketen in gesprek te gaan om de toepassing van de GVM te bevorderen. Gesteld werd dat de GVM nog onvoldoende wordt toegepast en dat dit wel nodig is om ervoor te zorgen dat er een kader van toezicht is voor ernstige gewelds- en zedendelinquenten na afloop van hun detentie. Hiertoe is het volgens de indieners van de motie nodig dat het OM expliciet overweegt te GVM te vorderen en de reclassering de GVM betreft in haar advisering. De minister heeft toegezegd in gesprek te gaan met OM en reclassering (*Kamerstukken II 2018/19, 35 122, nr. 12, p. 39*). De onderzoeksvragen hebben betrekking op de periode voorafgaand aan de implementatie en de eerste twee jaar na implementatie van de wet (\pm 2015-2019).

De onderzoeksvragen zijn:

- 1 Hoe is de WLT in de praktijk geïmplementeerd?
- 2 Welke partijen zijn geïnformeerd over de WLT en op welke wijze?
- 3 Is er bij de betrokken ketenpartners (politie, OM, Centrale Voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling [CVv.i.], de Justitiële Informatiedienst [Justid], & Centraal Justitieel Incassobureau [CJIB]) voldoende bekendheid met de WLT?
- 4 Worden de verschillende onderdelen van de WLT in de praktijk benut volgens de verwachtingen, bijvoorbeeld volgens de verwachtingen van de ex ante uitvoeringstoets en die van de analyse van de beleidstheorie (Nagtegaal, 2020a)?
- 5 Welke omstandigheden werkten mee aan de implementatie en welke omstandigheden bemoeilijkten de implementatie van de WLT?
- 6 Zijn de datasystemen bij de ketenpartners (politie, OM, CVv.i., Justid en CJIB) voldoende ingericht op de WLT? Zo nee, wat ontbreekt nog?
- 7 Zijn er regionale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging en verlenging van de verschillende onderdelen van de WLT?
- 8 Zijn er onduidelijkheden in de wet?

- 9 Zijn de betrokken organisaties tevreden met de uitvoering en voorziet de wet in de behoefte?
- 10 Hoe kijkt de doelgroep van ex-gedetineerden tegen de uitvoering van de WLT aan? Hoeveel kort geding procedures tegen de v.i.-verlenging zijn er bijvoorbeeld?
- 11 Welke opvolging is gegeven aan de motie tot het bevorderen van de bekendheid van de WLT?
- 12 Welke overwegingen zijn er bij het OM om al dan niet een GVM te vorderen?

2.3.2 Langdurig gebiedsverbod

Dit deelonderzoek (nr. 6) is voorzien in de tweede monitorronde, in 2020 (zie ook bijlage 4). Dit betreft het onderzoek naar de toepassing van een langdurig gebiedsverbod/zelfstandig woonverbod (toezegging 6 en 11). Hoewel motie 11 is komen te vervallen, blijft de achterliggende problematiek van de moties overeind, namelijk de situatie, dat men wil voorkomen dat een slachtoffer in zijn woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader. De motie over het gebiedsverbod (*Kamerstukken II* 2016/17, 33 552, nr. 30) luidt: 'Overwegende dat is gebleken dat slachtoffers of nabestaanden ongewild met veroordeelden van hen aangedaan leed worden geconfronteerd doordat deze veroordeelden zich vestigen of rond bewegen in hun buurt; overwegende dat dit onwenselijk is; overwegende dat de Wet langdurig toezicht de mogelijkheid biedt een veroordeelde een langdurig gebiedsverbod op te leggen teneinde te voorkomen dat veroordeelden zich na de uitgezeten gevangenisstraf weer vestigen in de buurt van het slachtoffer/nabestaanden; roept de regering op, te onderzoeken of de geboden mogelijkheid in de Wet langdurig toezicht om een veroordeelde een langdurig gebiedsverbod op te leggen om te voorkomen dat slachtoffers onnodig worden geconfronteerd met daders, voldoende helder en duidelijk is en, indien uit dit onderzoek of gevormde jurisprudentie blijkt dat dit niet het geval is, deze te verduidelijken'.

De onderzoeksvragen die hierbij zijn opgesteld zijn:

- 1 Welke onderdelen van de WLT worden ingezet om te voorkomen dat een slachtoffer in zijn woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader?
- 2 Hoe vaak zijn deze onderdelen ingezet om te voorkomen dat een slachtoffer in zijn woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader?
- 3 Zijn de mogelijkheden die de WLT biedt om dergelijke confrontaties te voorkomen voldoende? Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo nee, waarom niet?
- 4 Welke rechten voor slachtoffer en dader, zoals het recht op eigendom en het recht op een eigen woning spelen een rol?

2.3.3 Kwaliteit van het toezicht

Dit deelonderzoek (nr. 7) gaat over de kwaliteit van het geboden toezicht en volgt uit Kamertoezegging 4. Dit betreft de motie over het monitoren van de kwaliteit van het toezicht: 'overwegende dat de kwaliteit van toezicht onder druk komt te staan door reeds oplopende werkvoorraden bij de uitvoerende instanties en door het terugbrengen van het aantal beschikbare uren voor reclasseringsadvies en -toezicht; verzoekt de regering, de Kamer te informeren over de wijze waarop de kwaliteit van het toezicht wordt gemeten, gemonitord en gewaarborgd' (*Kamerstukken II* 2013/14, 33 816, nr. 15). Het geconstateerde probleem, dat door de Kamer werd besproken tijdens het debat over het wetsvoorstel, is dat door verschillende Kamerleden werd getwijfeld aan de beschikbaarheid van voldoende middelen en daarmee toezichtmogelijkheden voor de reclassering. Bij de drie

reclasseringsorganisaties (3RO) waren in de jaren voorafgaand aan dit debat verschillende bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd en men uitte twijfels bij de vraag of er voldoende middelen beschikbaar zouden zijn om de wet goed uit te voeren: 'Wat heb je aan een kaars als je geen vuur hebt om die kaars aan te steken? Wat heb je aan een auto zonder brandstof? Wat heb je aan een ziekenhuis zonder doktoren? Wat heb je aan een wet als je niet de mensen hebt om die wet uit te voeren? Wat houd je dan over? Juist: enkel papier, woorden en goede bedoelingen. We hebben helaas te maken met enkel papier, woorden en goede bedoelingen. Wat heb je aan langdurig toezicht op papier als je niet de mensen hebt die het toezicht kunnen uitvoeren? De staatssecretaris bezuinigt immers fors op de reclassering' (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, 105-9, p. 2*). De staatssecretaris zegde hierop toe dat hij voldoende middelen voor de uitvoering van het toezicht beschikbaar zou stellen: 'Ik denk dat de vraag van de heer Schouw gerechtvaardigd is. Ik heb gezegd dat de kosten 2 miljoen à 3 miljoen zullen zijn in 2016, oplopend tot 10 miljoen in 2027. De verwachting is immers dat de wet in latere tijden meer zal kosten. Een auto zonder benzine is niets en een wet zonder het geld voor uitvoeringsorganisaties is ook niets. Daarover zijn wij het dus volstrekt met elkaar eens' (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, 105-9, p. 13*).

Eerder, bij de beantwoording van de vragen van de vaste Kamercommissie voor justitie, is ook een andere vraag over het waarborgen van de kwaliteit van toezicht aan de orde gekomen, in geval van bijvoorbeeld het gebiedsverbod. De voorwaarde betreffende het gebiedsverbod kan ertoe bijdragen dat een zedendelinquent niet kan terugkeren naar zijn eigen woonplaats. Dit kan mogelijk impact hebben op de kwaliteit van het toezicht, aangezien er dan mogelijk van reclasseringsinstantie en/of -werker gewisseld moet worden: 'De leden van de SP-fractie vragen tot slot hoe ervoor gezorgd wordt dat een veroordeelde zo veel mogelijk te maken krijgt met één reclasseringswerker, zowel bij het toezicht als begeleiding. Ik acht de kwaliteit en continuïteit van het reclasseringstoezicht van groot belang. De reclasseringsorganisaties dragen hier zorg voor. Zij hebben een landelijke dekking, waarin zij een uniforme werkwijze toepassen. Dit werkproces bestaat uit diverse onderdelen die een bijdrage leveren aan de continuïteit en het in stand houden van de kwaliteit van het toezicht. Indien het zich voordoet dat een delinquent door een andere reclasseringswerker begeleid moet worden, acht ik het voldoende gewaarborgd dat de continuïteit en kwaliteit van het toezicht in stand wordt gehouden. Dit geldt ook indien niet alleen sprake is van een andere reclasseringswerker, maar tevens een andere reclasseringsorganisatie, bijvoorbeeld als gevolg van een verhuizing in verband met een opgelegde verhuisplicht' (*Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 6, p. 55*). Om toezegging 4 te kunnen onderzoeken, is het nodig een aantal indicatoren vast te stellen aan de hand waarvan de kwaliteit van het toezicht kan worden vastgesteld. De reclassering is de instantie die het toezicht uitvoert en daarmee ook de instantie waar de kwaliteit van het toezicht in ieder geval dient te worden onderzocht.

De onderzoeksvragen over de kwaliteit van het toezicht luiden:

- 1 Welke indicatoren ter monitoring van de kwaliteit van het toezicht die de reclassering kan bieden zijn vast te stellen?
- 2 Is de reclassering, als uitvoerende partij in het toezicht, in staat voldoende kwaliteit te leveren rondom het toezicht? Zo nee, welke factoren ontbreken? Zo ja, hoe blijkt dat?
- 3 Zijn de randvoorwaarden voor de uitvoering van het toezicht vervuld, bijvoorbeeld in termen van beschikbare reclasseringsuren? Zo nee, welke factoren ontbreken? Zo ja, hoe blijkt dat?

In deelonderzoek 7, ter publicatie in 2020/2021, worden deze indicatoren vastgesteld (zie ook bijlage 4). In de daarop volgende monitorrondes in 2021-2023 wordt aan de hand van de vastgestelde indicatoren de kwaliteit van het toezicht gemonitord.

2.3.4 *Wensen van slachtoffers en belangenafweging*

Dit deelonderzoek (nr. 9) is voorzien in de derde monitorronde, in 2021 (zie ook bijlage 5). Het betreft twee toezeggingen, beide gaan over slachtoffers: 'de regering wordt verzocht, bij de uitwerking van het toezicht, ervoor te zorgen dat slachtoffers als zij dat wensen door het Openbaar Ministerie over hun wensen voor de invulling van het toezicht worden geraadpleegd' (toezegging 2; *Kamerstukken II 2013/14*, 33 816, nr. 13) en: 'de regering wordt opgeroepen om bij de evaluatie van de Wet langdurig toezicht grondig te bezien op welke wijze de belangenafweging die ziet op het recht op een gezinsleven van de veroordeelde en de rechten en wensen van slachtoffers, in de juridische praktijk vorm wordt gegeven' (toezegging 7; *Kamerstukken II 2016/17*, 33 552, nr. 31).

De onderzoeksvragen die hierbij zijn opgesteld zijn:

- 1 Is het slachtoffer geraadpleegd in haar wensen voor het toezicht?
- 2 Is gehoor gegeven aan de wensen van het slachtoffer? Waarom wel of niet?
- 3 Op welke wijze wordt de bescherming van de slachtoffers, nabestaanden of getuigen geborgd bij de uitvoering van de WLT?
- 4 Op welke wijze worden de rechten en belangen van de dader, zoals het recht op een gezinsleven, geborgd bij de uitvoering van de WLT?
- 5 Zijn er rechten en belangen van slachtoffers, nabestaanden, getuigen en daders die botsen? Zo ja, zijn hier voldoende waarborgen voor? Zo nee, wat kan er worden verbeterd?

2.3.5 *Raadplegen van burgemeesters*

Dit deelonderzoek (nr. 10) is voorzien in de derde monitorronde, in 2021 (zie bijlage 5). In dit deelonderzoek is toezegging 1 betrokken: 'de regering wordt verzocht, bij de uitwerking van het toezicht, ervoor te zorgen dat burgemeesters als zij dat wensen door het Openbaar Ministerie over hun wensen voor de invulling van het toezicht worden geraadpleegd' (*Kamerstukken II 2013/14*, 33 816, nr. 12). Deze motie is ingediend bij de bespreking van het wetsvoorstel in januari 2014. De motie komt voort uit vragen over de manier waarop de nieuwe voorwaarde over de verhuisplicht in de WLT in de praktijk wordt vormgegeven en uit vragen over de middelen die een burgemeester ter beschikking heeft om zijn wettelijk opgedragen taak van het beschermen van de openbare orde en veiligheid vorm te geven als een ex-zedendelinquent zich in zijn gemeente wil vestigen. De door verschillende politieke partijen geconstateerde problematiek betreft vooral de vraag over hoe en waar een ex-delinquent zich na het uitzitten van zijn straf moet vestigen als een gemeente weigert hem op te nemen vanwege onrust die in de maatschappij kan ontstaan als de (zeden)achtergrond van een delinquent bekend wordt: 'Ook wensen zij [de SP-fractie] te vernemen hoe wordt voorkomen dat burgemeesters een bepaalde (zeden)delinquent weigeren op te nemen in hun gemeente, waardoor de betreffende persoon nergens meer terecht kan. Waar houdt de eigen verantwoordelijkheid van de betrokkene op? Hoe ver gaat de inspanningsverplichting van gemeenten om te zorgen voor onderdak? Wat mag worden verwacht van het gevangeniswezen en de reclassering, die volgens de regering behulpzaam kunnen zijn bij het vinden van alternatieve woonruimte? Kortom, hoe wordt ervoor gezorgd dat deze voorwaarde

ook daadwerkelijk nageleefd kan worden in de praktijk?' (*Kamerstukken II 2013/14*, 33 816, nr. 5, p. 16).

Dit probleem is niet nieuw, maar is zeker al tien jaar onder de aandacht. Na de pilot 'zicht op Enschedese tbs-gestelden' (ZOET) in 2009 en het vervolg hierop de 'bestuurlijke informatievoorziening aan gemeenten inzake ex-gedetineerden' is de Bestuurlijke Informatie Justitiabelen, de BIJ-regeling, ingezet (Van der Horst, Schönberger & De Kogel, 2012; Van den Tillaart, Schreijenberg & Homburg, 2010; Schreijenberg, Van den Tillaart & Homburg, 2012). Eerst in de vorm van een pilot in 87 gemeenten, is de BIJ-regeling inmiddels breed geïmplementeerd (<https://www.reclassering.nl/samenwerken-met-de-reclassering/gemeenten/bestuurlijke-informatievoorziening-justitiabelen>; geraadpleegd 28-11-2019). Desondanks functioneert dit systeem niet altijd goed, zo is in de casus Michael P., veroordeeld voor de verkrachting en moord op Anne Faber, door de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV, 2019) geconstateerd. In Den Dolder, waar Michael P. werd behandeld, ontstond grote maatschappelijke onrust, onder meer over het feit dat een dergelijk ernstig delict in hun gemeente had kunnen plaatsvinden. De OVV concludeerde onder meer dat de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) door een administratieve fout geen BIJ-melding aan de gemeente heeft gedaan, waardoor de BIJ-regeling niet heeft gewerkt zoals beoogd (OVV, 2019). Naar aanleiding van het rapport concludeerde de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) opnieuw bij de betrokken ministers te zullen aandringen op goede wetgeving die het mogelijk maakt dat burgemeesters en wethouders:

- signalen over ernstige doelgroepen ontvangen;
- mogen beoordelen of er sprake is van een risicovolle situatie;
- als dat nodig is de regie voeren (persoonsgerichte aanpak);
- alle relevante informatie mogen overdragen aan andere partijen als de situatie minder risicovol is geworden.

(<https://vng.nl/artikelen/voorzitter-ngb-liesbeth-spies-eerder-en-beter-informereren-over-terugkeer-delinquenten>; geraadpleegd 28-11-2019).

Tevens was er een wetsvoorstel ingediend om dit te verbeteren dat ter consultatie is ingediend. De wetgever beoogde met de voorliggende wijziging van het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens (Bjsg) een wettelijke grondslag te bieden voor het verstrekken van een beperkte set van gegevens door DJI aan gemeenten ten behoeve van de voorbereiding van de terugkeer in de maatschappij van een ex-gedetineerde. Deze wijziging betreft de invoeging van een nieuw artikel 11a bis in het Bjsg, waarbij DJI, in casu de directeur van een penitentiaire inrichting (PI) of een justitiële jeugdinrichting (JJI), ten behoeve van de voorbereiding van de terugkeer van de ex-gedetineerde in de vrije samenleving diens persoonsgegevens en gegevens over begin en einde vrijheidsbeneming verstrekt aan de gemeente van terugkeer (voor zover deze gemeente zich hiervoor heeft aangemeld en beleid heeft ontwikkeld op het gebied van re-integratie; Raad voor Strafrecht en Jeugdbescherming [RSJ], 2018). Echter, dit besluit wordt niet doorgezet, aangezien dit met een andere wetswijziging al is geregeld. Dit besluit geldt sinds 1 januari 2019, zoals opgenomen in artikel 51c tweede lid Wjsg en bepaalt dat voor zover dit noodzakelijk is met het oog op een zwaarwegend algemeen belang, de minister aan personen of instanties tenuitvoerleggingsgegevens kan verstrekken. Als doel voor deze verstrekkingmogelijkheid wordt in de wet onder andere uitdrukkelijk de schuldhulpverlening of resocialisatie van betrokkene genoemd (persoonlijke communicatie, e-mail, 12-2-2020).

De onderzoeksvragen in dit deelonderzoek zijn:

- 1 Welke mogelijkheden zijn er voor een burgemeester om ervoor te zorgen dat een ex-(zeden)delinquent zich op een veilige manier in de gemeente kan huisvesten? Het betreft hier zowel de veiligheid voor de ex-(zeden)delinquent als ook de veiligheid voor de inwoners van de gemeente.
- 2 Is de burgemeester betrokken bij de invulling van het toezicht?
- 3 Is de burgemeester tevreden over de samenwerking met de ketenpartners?
- 4 In hoeverre is de BIJ-regeling adequaat ingericht?
- 5 Zijn er knelpunten in enerzijds de zorgplicht van de burgemeester voor de ex-delinquent tot het vinden van een woning en anderzijds de veiligheid van de maatschappij?
- 6 Zijn er taken weggelegd voor andere ketenpartners, zoals OM, politie, reclassering of gevangeniswezen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

2.3.6 Jihadisten

Dit deelonderzoek (nr. 12) is voorzien in de vierde monitorronde, in 2022 (zie bijlage 6). Het betreft de toezegging dat: 'de regering wordt opgeroepen te onderzoeken of de WLT voldoende aanknopingspunten biedt om jihadisten die volharden in hun jihadistische ideeën gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregelen op te leggen zodat de samenleving tegen hen wordt beschermd, en indien blijkt dat de wet deze ruimte niet biedt, de Kamer te informeren hoe de wet aangepast zou kunnen worden' (toezegging 8; *Kamerstukken II 2018/19*, 35 000 VI, nr. 35). De achtergrond van deze toezegging ligt in het feit dat de WLT is opgenomen in een actieplan tegen jihadisten, waarover Kamervragen zijn gesteld: 'Mevrouw Helder heeft mij ook gevraagd waarom deze dure maatregel wordt ingezet voor terugkerende jihadisten, waarover de heer Recourt ook sprak. Zij zouden überhaupt het land niet meer in moeten komen. In het actieprogramma wordt een brede, integrale aanpak beschreven, zoals ik de minister vanmiddag ook heb horen zeggen. De Kamer heeft er vanmiddag uitvoerig over gesproken met de minister. Het zal niet in alle gevallen mogelijk zijn om het paspoort van terugkerende jihadisten in te trekken. Dat kun je nu al voorzien. In de gevallen waarin jihadisten wel naar ons land terugkeren, zullen we alle beschikbare middelen moeten inzetten om te voorkomen dat zij zich schuldig maken aan een misdrijf, ook wanneer dat geld kost. De veiligheid van de samenleving staat daarbij voorop. De in dit wetsvoorstel voorgestelde zelfstandige maatregel kan een mogelijkheid zijn. Ik ben niet van mening dat daarvoor wetswijziging nodig is. Ik denk dat terroristische misdrijven, het ronselen of voorbereidingshandelingen met betrekking tot terroristische misdrijven ook onder de wet, zoals deze nu is geformuleerd, kunnen worden begrepen. Een mogelijkheid kan zijn om jihadisten langdurig onder toezicht te stellen. Niet alleen de zelfstandige maatregel biedt deze mogelijkheid. Er kan ook sprake zijn van een combinatie met dit onderwerp bij de mogelijke verlenging of de verruiming van de voorwaardelijke beëindiging van tbs met verpleging van overheidswege' (*Kamerstukken II 2013/14*, 33 816, 105-9, p. 11). Verder is meer recent in een brief over terrorismebestrijding naar de Kamer bevestigd dat er onderzoek naar de WLT en jihadisten plaatsvindt: 'Daarnaast is – in lijn met een gedurende de begrotingsbehandeling Justitie en Veiligheid 2018 ingediende motie – aan het WODC gevraagd om bij de evaluatie van de Wet Langdurig Toezicht aandacht te hebben voor de toepassing ervan bij veroordeelde terroristen. Hetzelfde moet gebeuren ten aanzien van de Tijdelijke wet bestuurlijke maatregelen terrorismebestrijding, nu onderzoek aantoont dat nog weinig bekend is over het effect van interventies gericht op deradicalisering.

Daarom zullen de resultaten worden gemonitord' (*Kamerstukken II 2018/19, 29 754, nr. 723*).

De onderzoeksvragen die hierbij zijn opgesteld zijn:

- 1 Biedt de WLT mogelijkheden tot toezicht op terugkerende jihadisten?
- 2 Bestaat er voldoende wettelijke grond op basis waarvan terugkerende jihadisten kunnen worden veroordeeld tot langdurig toezicht via de WLT?
 - a Welke mogelijkheden biedt het bestuursrecht?
 - b Welke mogelijkheden biedt het strafrecht?
 - c Zijn er andere juridische mogelijkheden?
- 3 Is er jurisprudentie over de toepassing van de WLT bij terugkerende jihadisten?
- 4 Hoe vaak is de WLT bij terugkerende jihadisten gevorderd en toegekend?
- 5 Hoe verloopt het toezicht bij terugkerende jihadisten?

2.3.7 Effectevaluatie WLT eerste vijf jaar

De onderzoeksvraag die in de effectevaluatie van de WLT centraal staat, gaat over de vraag of met de wet het beoogde doel wordt bereikt. In dit deelonderzoek (nr. 13) worden alle toepassingen van de WLT in 2017 tot en met 2022 gezien, met daarin onder meer de effecten op recidive (toezegging 3). Verder is het van belang te komen tot een synthese van de bevindingen over de WLT in de eerste vijf jaar. Zoals gezegd, is het doel van de WLT het effectiever toezicht houden op mogelijke recidivisten onder zeden- en zware geweldsdelinquenten en tbs-gestelden. Effectiever toezicht kan bereikt worden, door zo lang als nodig toezicht op mogelijke recidivisten in te zetten, die met de WLT op drie manieren is vormgegeven. Hiervan is de verwachting dat er minder recidive is. Tevens is een doel van de WLT om slachtoffers, nabestaanden en getuigen te beschermen.

De onderzoeksvragen die in ieder geval moeten worden beantwoord zijn:

- 1 In hoeverre zijn de verwachtingen over de WLT de eerste vijf jaar na implementatie ervan uitgekomen? In hoeverre niet?
- 2 Hoe krijgt verplichte behandeling binnen de WLT vorm?
- 3 Wat zijn de redenen voor de in vraag 1 geconstateerde uitkomsten?
- 4 Is er richtinggevende jurisprudentie gepubliceerd over de WLT en zo ja, hoe heeft deze de WLT in de praktijk beïnvloed?
- 5 Zijn aanpassingen van de WLT noodzakelijk? Zo ja, welke en waarom?
- 6 Zijn slachtoffers, nabestaanden en getuigen beter beschermd met de WLT? Zo ja, hoe? Zo nee, hoe niet?
- 7 Hoe verhouden de kosten en baten van de WLT zich?

De onderzoeksvraag die voor de synthese van de belangrijkste resultaten is opgenomen luidt:

- 8 Wat zijn de belangrijkste bevindingen uit de eerdere WODC-rapporten die over de WLT zijn verschenen?

2.4 Recidivemetingen

2.4.1 Algemeen

Met de recidivemetingen wordt in het onderzoeksprogramma tegemoetgekomen aan toezegging 3: 'de regering wordt verzocht, in de recidivemonitor van het WODC expliciet te (laten) rapporteren over de toepassing en effecten van het langdurig toezicht en de zelfstandige maatregel op recidive bij zeden- en geweldsdelinquenten en de Kamer daarover te informeren' (*Kamerstukken II 2013/14*, 33 816, nr. 14). Het nut van deze recidivemetingen is in verschillende beleidsstukken terug te vinden: 'Ondanks het feit dat sprake is van sterke aanwijzingen dat het zinvol is om zeden- en geweldsdelinquenten nog gedurende langere periode te begeleiden, dient volledigheidshalve te worden opgemerkt dat er nog weinig onderzoek is gedaan naar de effecten van een langdurig toezicht op zeer lange termijn. De effecten hiervan op de recidivecijfers dienen in de toekomst nog nader te worden bezien' (*Kamerstukken II 2013/14*, 33 816, nr. 3, p. 22). Daarnaast wordt met de recidivemetingen alsnog, voor wat betreft recidivecijfers, uitvoering gegeven aan een eerder toegezegde evaluatie van de in 2008 van kracht geworden verlenging van de duur van de VB van drie naar negen jaar.¹¹ Bij het bepalen van de te verrichten recidivemetingen is telkens gekeken naar het jaar waarin een bepaalde meting, gegeven de verwerkingstijd van de data en de termijn van *time-at-risk* waar rekening mee moet worden gehouden, voor het eerst mogelijk is. De daadwerkelijke oplevertermijnen van de recidiveonderzoeken worden nog definitief bepaald. Voor alle onderzoeken geldt bovendien de disclaimer dat er voldoende deelnemers in de groepen moeten zijn om deze onderzoeken te kunnen uitvoeren. Ook zaken als doorlooptijden en haalbaarheid zijn nog van belang. Tevens is met deze cijfers alleen de geregistreerde criminaliteit in kaart te brengen en zijn eventuele recidives die buiten het beeld van justitie blijven hiermee niet te bepalen.

De Recidivemonitor brengt twee cijfers in kaart, te weten recidive tijdens de tenuitvoerlegging van een straf of maatregel en recidive na afloop van een straf of maatregel. Er zijn twee momenten waarop de WODC-Recidivemonitor nieuwe gegevens vanuit het Justitieel Documentatie Systeem (JDS) ontvangt: januari en juli van een bepaald jaar.

Recidive tijdens

Met betrekking tot recidive tijdens een maatregel, wordt momenteel in twee WODC-onderzoeken bekeken of er een rekenmethode kan worden ontwikkeld om deze cijfers betrouwbaar te bepalen. In het ene onderzoek wordt gekeken naar recidive tijdens VB en in het andere onderzoek naar recidive tijdens een reclasseringscontact. Dit laatste onderzoek omvat een andere groep van ex-reclassenten dan die voor de WLT in kaart moet worden gebracht, namelijk degenen van wie het toezicht is gestart in 2013. Omdat deze rekenmethode nog niet beschikbaar is, is het verstandig de uitkomst 'recidive tijdens' voor de WLT niet eerder dan na afronding van deze onderzoeken te berekenen (voorjaar 2020). Verder wordt bij recidive tijdens

¹¹ Dit betreft een wetswijziging waarmee de verlenging van de VB van drie naar negen jaar ging, tevens van toepassing op tbs-gestelden van wie de verpleging op 1 januari 2008 reeds voorwaardelijk was beëindigd (*Staatsblad*, 2007a en 2007b). In de nota van wijziging bij de verlenging van de VB van drie naar negen jaar is aangegeven dat deze wetswijziging na drie jaar zou worden geëvalueerd (*Kamerstukken II 2006/07*, 28 238, nr. 13, p. 1). Deze evaluatie heeft echter niet plaatsgevonden (*Kamerstukken II 2013/14*, 33 816, nr. 3). Echter, om de effecten goed in beeld te krijgen, is een langdurig tijdsverloop noodzakelijk, aangezien het een verlenging van aanzienlijke duur betrof. Om die reden kan dit onderzoek nu wel worden uitgevoerd.

gekeken naar instroomcohorten, ex-delinquenten die in een bepaald jaar zijn gestart met hun straf of maatregel. Van de starters in een bepaald jaar kunnen anderhalf jaar na dato met voldoende zekerheid de recidivecijfers worden opgevraagd. Bijvoorbeeld, van de starters in 2018, kan in juli 2019 recidivecijfers worden gevraagd. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, kan in principe de publicatie van deze cijfers in het voorjaar van 2020 plaatsvinden.

Recidive na

Bij het berekenen van de recidive na afloop van een straf of maatregel gaat het om uitstroomcohorten: ex-delinquenten die in een bepaald kalenderjaar zijn uitgestroomd (van wie de straf of maatregel is beëindigd). De juli-gegevens van een bepaald jaar zijn het meest betrouwbaar om de recidivecijfers van het voorafgaande jaar te bepalen. Op dat moment is voldoende tijd verstreken om eventuele recidives te registreren. Verder is een minimale periode *time-at-risk* van twee jaar nodig, een periode na afloop van de straf/maatregel waarbij geldt dat de ex-gedetineerde of ex-tbs-gestelde is teruggekeerd in de maatschappij zonder verder toezicht. Bijvoorbeeld, van de ex-delinquenten die in 2018 zijn uitgestroomd, is de *time-at-risk* in 2019 en 2020. Daarna kan in juli 2021 op betrouwbare wijze recidivecijfers worden verkregen. Na ontvangst van deze ruwe recidivegegevens, heeft de Recidivemonitor drie-zes maanden nodig om de ruwe cijfers te bewerken, waarmee deze in bovenstaand voorbeeld uiterlijk eind 2021 beschikbaar zijn. Ook de minimale en/of gemiddelde duur van de ten uitvoer te leggen straf of maatregel, een onderzoeksgroep van voldoende grootte en een vergelijkingsgroep zijn belangrijk mee te nemen in het recidiveonderzoek. Het is daarbij belangrijk om een vergelijkingsgroep samen te stellen die op belangrijke kenmerken overeenkomt met de onderzoeksgroep, zoals leeftijd, indexdelict en mogelijk ook risicotaxatiescores.

Vanwege bovenstaande is voor de recidive na telkens gerekend met de volgende kenmerken:

- Jaar van uitstroom onder de nieuwe regeling;
- Minimale of gemiddelde duur van de nieuwe regeling;
- twee jaar *time-at-risk*;
- een half jaar voor verwerking recidivezaken in justitiële database;
- drie-zes maanden verwerkingstijd Recidivemonitor;
- Onderzoeksgroep van voldoende grootte;
- Vergelijklingsgroep.

Voor de WLT moet de populatie onder toezicht gestelden vanaf 1 januari 2017 (tbs-gestelden) of 1-1-2018 (ex-gedetineerden) worden gevolgd/in kaart gebracht, daarvoor is nieuw onderzoek vanuit de Recidivemonitor noodzakelijk. Deze populatie bestaat bovendien uit verschillende subgroepen, parallel aan de drie onderdelen van de WLT. Bij de drie onderdelen van de WLT is bekeken welk recidiveonderzoek mogelijk is. Hierbij is telkens gekeken naar zowel 'recidive tijdens' als 'recidive na'. Hieronder zijn de onderzoeksvragen per WLT-onderdeel gerangschikt, waarbij telkens is aangegeven op welke minimale termijn de onderzoeksvraag beantwoord kan worden. De exacte termijn van beantwoording wordt nog nader bepaald.

2.4.2 Oneindig VB

Om de 'recidive tijdens' dit onderdeel van de WLT te bepalen, is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

- 1 Hoe vaak recidiveren ex-tbs-gestelden die onder de nieuwe VB-regeling (oneindig VB) onder toezicht in de maatschappij verblijven tijdens de tenuitvoerlegging van deze maatregel, in vergelijking met ex-tbs-gestelden die onder de oude VB-regeling vielen (VB maximaal negen jaar)?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

De nieuwe regeling tot oneindig VB geldt vanaf 1 januari 2017 en geldt alleen voor nieuwe VB's. Van de tbs-gestelden van wie de VB in 2017 is gestart, kunnen in juli 2018 met voldoende zekerheid de recidivecijfers tijdens VB worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2018 bewerkbare recidivecijfers beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2019 worden opgeleverd. Gezien het lopende onderzoek naar de beste rekenmethode van 'recidive tijdens' is het wenselijk dit niet eerder dan na publicatie van deze onderzoeken in het voorjaar van 2020 te starten. Op dat moment kan van de starters VB in 2017 en 2018 de 'recidive tijdens VB' in kaart worden gebracht. Deze kan worden vergeleken met de 'recidive tijdens VB' van tbs-gestelden tijdens VB die onder de oude regeling vielen. Dit onderzoek is daarmee voor het eerst te starten in het voorjaar van 2020.

Om de 'recidive na' van dit onderdeel van de WLT te bepalen, is aan de hand van de analyse van de beleidstheorie (Nagtegaal, 2020a) de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

- 2 Hoe hoog is de recidive na afloop van de tbs-maatregel (van ex-tbs-gestelden met voorafgaand VB>9 jaar) na invoering van de WLT in vergelijking met de recidive na afloop van de tbs-maatregel (van ex-tbs-gestelden met voorafgaand VB<9 jaar) vóór invoering van de WLT?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

De nieuwe regeling tot oneindig VB geldt vanaf 1 januari 2017 en geldt alleen voor nieuwe VB's. Voorheen gold dat de VB maximaal negen jaar mocht duren. Daarmee is het voor het eerst in 2026 mogelijk dat tbs-gestelden langer dan negen jaar VB hebben. Als er met uitstroomjaar 2026 wordt gerekend en daarna met twee jaar *time-at-risk*, 2027 en 2028, kunnen in juli 2029 recidivegegevens worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2029 werkbare recidivegegevens beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2030 worden opgeleverd. Deze onderzoeksvraag is daarmee voor het eerst te beantwoorden in 2030.

Om de impact van de wetwijziging in de duur van de VB uit 2008 te onderzoeken, is de volgende onderzoeksvraag over 'recidive tijdens' geformuleerd:

- 3 Hoe vaak recidiveren ex-tbs-gestelden die onder de nieuwe VB-regeling (VB<9 jaar) onder toezicht in de maatschappij verblijven tijdens de tenuitvoerlegging van deze maatregel, in vergelijking met ex-tbs-gestelden die onder de oude VB-regeling vielen (VB maximaal drie jaar)?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

De wetwijziging die verlenging van de VB van maximaal drie naar maximaal negen jaar mogelijk maakte, gold van 1 januari 2008 tot 1 januari 2017. De regeling gold voor zowel alle lopende als ook alle nieuw te starten VB's. Het is daarmee belangrijk om per tbs-gestelde te bepalen of deze onder de regeling VB<3 jaar of VB<9 jaar valt. Het moment van uitstroom uit de VB is hiervoor bepalend: uitstromers tot en met 2007 vallen onder de regeling VB<3 jaar en uitstromers tussen 1 januari 2008 en 1 januari 2017 onder de regeling VB<9 jaar.¹² Voor het berekenen van de recidive tijdens VB onder de regeling VB<9 jaar kan daardoor naar tbs-gestelden met VB in de jaren 2008 tot en met 2016 worden gekeken. Uitgaande van het laatste jaar, 2016, kunnen in juli 2017 met voldoende zekerheid de recidivecijfers tijdens VB worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2017 bewerkbare recidivecijfers beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2018 worden opgeleverd. De vergelijkingsgroep kan worden samengesteld uit uitgestroomde tbs-gestelden met voorafgaand VB uit de jaren 1997-2007. In 1997 werd de VB in de wet ingevoerd en zoals vermeld is 2007 het laatste jaar waarin de regeling VB<3 jaar gold. Om een groep van voldoende grootte samen te stellen, wordt zo veel mogelijk geput uit de meest recente jaren. Gezien het lopende onderzoek naar de beste methode van 'recidive tijdens' is het wenselijk dit niet eerder dan na publicatie van deze onderzoeken in het voorjaar van 2020 te starten. Op dat moment kan van de starters VB in 2017 en 2018 de 'recidive tijdens VB' in kaart worden gebracht. Deze kan worden vergeleken met de 'recidive tijdens VB' van tbs-gestelden tijdens VB die onder de oude regeling vielen. Dit onderzoek is daarmee voor het eerst te starten in het voorjaar van 2020.

Om de impact van de wetwijziging in de duur van de VB uit 2008 te onderzoeken, is tevens de volgende onderzoeksvraag over 'recidive na' geformuleerd:

- 4 Hoe vaak recidiveren tbs-gestelden na afloop van de tbs-maatregel met daaraan voorafgaand VB onder de wetwijziging van 2008 (VB maximaal negen jaar), in vergelijking met tbs-gestelden na afloop van de tbs-maatregel met daaraan voorafgaand VB vóór de wetwijziging van 2008 (VB maximaal drie jaar)?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

¹² Als iemand op 1 januari 2008 uitstroomt uit de tbs-maatregel na een periode VB, is het niet fair om aan te nemen dat deze onder de nieuwe regeling VB is uitgestroomd, zijn perspectief was maximaal drie jaar. Er is daar een bepaald omslagpunt in aan te duiden, dit wordt nog nader bepaald.

De wetswijziging die verlenging van de VB van maximaal drie naar maximaal negen jaar mogelijk maakte, gold vanaf 1 januari 2008. De regeling gold voor zowel alle lopende als ook alle nieuw te starten VB's. Het is daarmee belangrijk om per tbs-gestelde te bepalen of deze onder de regeling VB<3 jaar of VB<9 jaar valt. Het moment van uitstroom uit de VB is hiervoor bepalend: uitstromers tot en met 2007 vallen onder de regeling VB<3 jaar en uitstromers na 1 januari 2008 onder de regeling VB<9 jaar.¹³ Uitgaande van een persoon die op 1-1-2008 drie jaar VB had, is het voor het eerst in 2014 mogelijk dat tbs-gestelden zich langer dan negen jaar onder toezicht bevinden. Dit zal naar verwachting geen grote groep betreffen, gezien de gemiddelde duur van 478 dagen VB in 2008 (DJI, 2013). Gezien de beperkte verwachte groepsgrootte, is het verstandig met meerdere uitstroomjaren te werken en tevens ten minste de uitstroomjaren 2015 en 2016 te betrekken. Als er met uitstroomjaren 2014-2016¹⁴ wordt gerekend en daarna met twee jaar *time-at-risk*, 2017 en 2018, kunnen in juli 2019 recidivegegevens worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2019 werkbare recidivegegevens beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2020 worden opgeleverd. Deze onderzoeksvraag is daarmee voor het eerst te beantwoorden in 2020.

Verder is kwalitatief onderzoek naar de recidive van tbs-gestelden die met VB zijn geweest mogelijk. Hierbij wordt gedacht aan dossieronderzoek bij tbs-gestelden die de maximale duur van de VB van drie jaar dan wel negen jaar hebben gehad. Van deze personen wordt bekeken welke omstandigheden ervoor zorgden dat de maximumduur van de VB nodig was en tevens wordt bekeken of en zo ja hoe zij recidiveerden. Aangezien dit een kleine groep betreft, is het waarschijnlijk niet mogelijk de recidivecijfers te kwantificeren en worden deze naar verwachting vooral beschrijvend in beeld gebracht.

De volgende onderzoeksvraag is hierbij gesteld:

- 5 Bij hoeveel tbs-gestelden komt het voor dat zij de maximale termijn van de VB bereikten en daardoor uit de tbs-maatregel moesten uitstromen?
 - a Zijn deze ex-tbs-gestelden gereïntegreerd in de maatschappij? Welke problemen kwamen zij daarbij tegen en welke omstandigheden zorgen voor een adequate re-integratie in de maatschappij?
 - b Hoe vaak hebben zij gerecidiveerd?
 - c Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - d Hoe ernstig zijn de recidives?
 - e Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - f Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Deze onderzoeksvraag heeft geen restricties voor wat betreft de dataverwerkingstijd of *time-at-risk*.

13 Als iemand op 1 januari 2008 uitstroomt uit de tbs-maatregel na een periode VB, is het niet fair om aan te nemen dat deze onder de nieuwe regeling VB is uitgestroomd, zijn perspectief was maximaal drie jaar. Er is daar een bepaald omslagpunt in aan te duiden, dit wordt nog nader bepaald.

14 Vanaf 1 januari 2017 is de huidige regeling van oneindige VB van kracht geworden, voor nieuwe VB's. Mocht er naar het uitstroomcohort van 2017 worden gekeken, dan is het van belang mee te nemen of zij voor of na de start van de nieuwe regeling zijn uitgestroomd.

2.4.3 Proeftijd v.i.

Om de 'recidive tijdens' de proeftijd v.i. van de WLT te bepalen, is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

- 6 Hoe vaak recidiveren ex-gedetineerden die onder de nieuwe regeling (proeftijd bijzondere voorwaarden minimaal één jaar) onder toezicht in de maatschappij verblijven tijdens de tenuitvoerlegging van de v.i., in vergelijking met ex-gedetineerden die onder de oude v.i.-regeling vielen (alleen proeftijd algemene voorwaarde minimaal één jaar)?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

De nieuwe regeling tot minimaal één jaar proeftijd voor de bijzondere voorwaarden geldt vanaf 1 januari 2018. Van de starters in 2018 kunnen in juli 2019 met voldoende zekerheid de recidivecijfers worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2019 bewerkbare recidivecijfers beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2020 worden opgeleverd. Gezien het lopende WODC-onderzoek naar de beste rekenmethode van 'recidive tijdens' is het wenselijk dit niet eerder dan na publicatie van deze onderzoeken te starten. Op dat moment kan van de starters v.i. in 2018 de 'recidive tijdens v.i.' in kaart worden gebracht. Deze kan worden vergeleken met de 'recidive tijdens v.i.' van ex-gedetineerden die onder de oude regeling vielen. Dit onderzoek is daarmee voor het eerst te starten in het voorjaar van 2020.

Vanuit de beleidstheorie is voor de ex-gedetineerden de volgende onderzoeksvraag over 'recidive na' gesteld (zie Nagtegaal, 2020a):

- 7 Hoe hoog is de recidive na afloop van de v.i. (van ex-gedetineerden met voorafgaand v.i.) vóór invoering van de WLT in vergelijking met de recidive na afloop van de v.i. (van ex-gedetineerden met voorafgaand v.i.) na invoering van de WLT?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Bij deze onderzoeksvraag gaat het erom ex-gedetineerden die volgens de nieuwe regelingen van de v.i. zijn uitgestroomd te vergelijken met ex-gedetineerden die vóór de WLT met v.i. zijn uitgestroomd. Rekenend met het startjaar van de WLT van 2018 en de minimale duur van de proeftijd van één jaar zijn de eerste ex-gedetineerden vanaf 1 januari 2019 onder de WLT uitgestroomd. Aangezien er per jaar ongeveer 1.000 personen uit de v.i. stromen, levert uitstroomjaar 2019 een onderzoeksgroep van voldoende grootte op. Als twee jaar *time-at-risk* wordt aangehouden, 2020 en 2021, kunnen in juli 2022 recidivegegevens worden verkregen. Daarna volgt controle en bewerkingen door de Recidivemonitor, waarna in oktober 2022 werkbare recidivegegevens beschikbaar zijn. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2023 worden opgeleverd. Als vergelijkingsgroep kan worden gekeken naar ex-gedetineerden die een proeftijd v.i. hebben uitgezeten onder de oude regeling, liefst zo dicht mogelijk op de nieuwe

groep uitstromers, zodat overige omstandigheden zo veel mogelijk gelijk blijven, bijvoorbeeld met uitstroomjaar 2017. Deze onderzoeksvraag is daarmee voor het eerst te beantwoorden in 2023.

Daarnaast is vanuit de beleidstheorie ook de volgende onderzoeksvraag gesteld over 'recidive tijdens' van relatief kort gestrafte ex-delinquenten¹⁵ (Nagtegaal, 2020a):

- 8 Hoe hoog is de recidive tijdens de tenuitvoerlegging van relatief korte gevangenisstraffen (tussen één en twee jaar) na de invoering van de WLT en hoe hoog is de recidive van kort gestraften vóór de invoering van de WLT?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Het gaat hier om relatief kortgestrafte gedetineerden met een gevangenisstraf van één-twee jaar. Dit onderdeel van de WLT is 1 januari 2018 ingegaan. Voor de relatief kortgestraften tussen één en twee jaar is de v.i van toepassing, waarmee deze onderzoeksvraag eigenlijk een subgroep van onderzoeksvraag 7 betreft. Als je rekent met een straf van twee jaar, opgelegd in 2018, betekent dit dat deze in 2020 volledig (inclusief v.i.) ten uitvoer is gelegd. Dat betekent dat je recidive tijdens in 2018, 2019 en 2020 kan bekijken. Van het jaar 2018 kunnen in juli 2019 met voldoende zekerheid de recidivegegevens worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2019 bewerkbare recidivecijfers beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2020 worden opgeleverd. Gezien het lopende onderzoek naar de beste methode van 'recidive tijdens' is het wenselijk dit niet eerder dan na publicatie van deze onderzoeken in het voorjaar van 2020 te starten. Dit onderzoek is daarmee voor het eerst te starten in het voorjaar van 2020.

Tevens is bij deze doelgroep de 'recidive na' interessant:

- 9 Hoe hoog is de recidive van relatief kort gestraften (tussen één en twee jaar) vóór de invoering van de WLT en hoe hoog is de recidive van kort gestraften na de invoering van de WLT?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Het gaat hier om relatief kortgestrafte gedetineerden met een gevangenisstraf van 1-2 jaar. Dit onderdeel van de WLT is 1 januari 2018 ingegaan. Voor de relatief kortgestraften tussen één en twee jaar is de v.i van toepassing, waarmee deze onderzoeksvraag eigenlijk een subgroep van onderzoeksvraag 6 betreft. Als je rekent met een straf van twee jaar, opgelegd in 2018, betekent dit dat deze in 2020 volledig (inclusief v.i.) ten uitvoer is gelegd. Daarna moet minimaal twee jaar *time-at-risk* in acht worden genomen, 2021 en 2022. Met de recidivecijfers van juli 2023, kunnen voorjaar 2024 de eerste resultaten van de recidive bekend zijn. Als verge-

15 In de memorie van toelichting bij het WLT-wetsvoorstel staat vermeld dat de proeftijd bij de v.i. en dan vooral bij de bijzondere voorwaarden bij relatief kort gestrafte gedetineerden (tussen 1 en 2 jaar), te kort was om te werken aan gedragsverandering (*Kamerstukken II* 2013/14, 33 816, nr. 3, p. 4). Door de proeftijd bij de bijzondere voorwaarden minimaal 1 jaar te maken, was de verwachting van de wetgever dat vooral voor deze subgroep delinquenten hiermee winst te behalen was (zie ook Nagtegaal, 2020a).

lijkgingsgroep wordt dan gekeken naar kortgestraften die deze straf afrondden voor 2018. Deze onderzoeksvraag is daarmee voor het eerst te beantwoorden in 2024.

Vervolgens is de mogelijkheid tot verlenging van de proeftijd en 'recidive tijdens' relevant:

- 10 Hoe hoog is de recidive tijdens de tenuitvoerlegging van personen met verlenging van de proeftijd in vergelijking met een vergelijkbare groep van ex-gedetineerden voor wie verlenging van de v.i. een bijdrage had kunnen leveren aan de reductie van recidive?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Bij deze onderzoeksvraag is het van belang een betrouwbare en valide vergelijkgingsgroep te vinden voor de doelgroep van dit onderdeel van de WLT. Dit is lastig, omdat verlenging van de proeftijd vóór de introductie van de WLT niet mogelijk was. De vergelijkgingsgroep moet in ieder geval bestaan uit personen die voldoen aan de wettelijke criteria voor verlenging van de v.i.: voor alle gedetineerden is verlenging van de v.i. tot maximaal twee jaar mogelijk en voor zware geweldsdelicten (met een strafdreiging van vier jaar of meer) en zedendelicten is oneindige verlenging mogelijk. Voor alle gedetineerden is daarnaast een tweede criterium noodzakelijk: dat het gedrag of de recidivedreiging aanleiding geeft tot de verlenging. De vergelijkgingsgroep is voor wat betreft het delict type eenduidig te matchen met de onderzoeksgroep, er kan worden gekeken naar ex-gedetineerden met eenzelfde indexdelict. Het tweede criterium is lastiger: er moet worden gezocht naar een objectieerbare maat die aangeeft dat verlenging van de v.i. een bijdrage had kunnen leveren aan de reductie van recidive. Wellicht is een dergelijke maat in de databases van de reclassering en/of in jurisprudentie te vinden, maar dit zal relatief veel inspanningen vergen en er zal eerst een haalbaarheidsonderzoek nodig zijn. Als je rekent met een straf van twee jaar, opgelegd in 2018, betekent dit dat deze in 2021 ten uitvoer is gelegd. Daarna moet verlenging van de proeftijd plaatsvinden, met minimaal één jaar, die daarmee in 2022 afgerond kan zijn. Voor het jaar 2022 kan recidive tijdens de verlenging worden berekend. Van het jaar 2020 kunnen in juli 2021 met voldoende zekerheid de recidivegegevens worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2021 bewerkbare recidivecijfers beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2022 worden opgeleverd.

De laatste onderzoeksvraag over de proeftijd v.i. betreft de mogelijkheid tot verlenging ervan en recidive na:

- 11 Hoe hoog is de recidive na afloop van ex-gedetineerden voor wie de v.i. onder de WLT is verlengd in vergelijking met een vergelijkbare groep van ex-gedetineerden voor wie verlenging van de v.i. een bijdrage had kunnen leveren aan de reductie van recidive?
 - a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Bij deze onderzoeksvraag gelden dezelfde criteria als bij onderzoeksvraag 10 en is eerst een haalbaarheidsonderzoek nodig. Als je rekent met een straf van twee jaar, opgelegd in 2018, betekent dit dat deze in 2020 ten uitvoer is gelegd. Daarna moet verlenging van de proeftijd plaatsvinden, met minimaal één jaar, die daarmee in 2021 afgerond kan zijn. Na minimaal twee jaar *time-at-risk*, 2022 en 2023, kunnen in juli 2024 recidivecijfers worden verkregen. In het voorjaar van 2025 kunnen daarmee de eerste resultaten van de recidive bekend zijn. Deze onderzoeksvraag, mits een betrouwbare vergelijkingsgroep is samen te stellen, is daarmee voor het eerst te beantwoorden in 2025.

2.4.4 Gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

Om de 'recidive tijdens' dit onderdeel van de WLT te bepalen, is de volgende onderzoeksvraag geformuleerd:

- 12 Hoe vaak recidiveren ex-gedetineerden die een GVM hebben gehad tijdens de tenuitvoerlegging van deze maatregel?
- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Dit onderdeel van de WLT is 1 januari 2018 ingegaan. Zoals uit de beleidsanalyse blijkt, wordt de eerste tenuitvoerlegging van de GVM gemiddeld genomen enkele jaren na de oplegging ervan verwacht. Dit aantal jaren hangt af van de maatregel waarmee de GVM is gecombineerd: een GVM in combinatie met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf vangt voor het eerst aan na vier jaar, een GVM in combinatie met een tbs met voorwaarden vangt gemiddeld genomen aan na 5,2 jaar, de GVM in combinatie met een gemaximeerde tbs start gemiddeld na vier jaar en in combinatie met een tbs-maatregel met verpleging start de GVM gemiddeld na dertien jaar (Nagtegaal, 2020a). De eerste GVM zal naar verwachting, rekenend met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van vier jaar die is opgelegd in 2018, in 2022 voor het eerst ten uitvoer worden gelegd.¹⁶ Vervolgens duurt de eerste oplegging van de GVM wettelijk gezien minimaal twee jaar (2022 en 2023), over die jaren kan de recidive tijdens worden berekend. Voor de recidive tijdens de GVM in 2022 kunnen in juli 2023 recidivecijfers worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2023 bewerkbare recidivecijfers beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2024 worden opgeleverd. Voor de recidive tijdens de GVM in 2023 is dit een jaar later, in het voorjaar van 2025. Deze onderzoeksvraag is daarmee voor het eerst te beantwoorden in 2024.

Vanuit de beleidstheorie is de volgende onderzoeksvraag gesteld over recidive na van ex-delinquenten en/of ex-tbs-gestelden die voorafgaand een GVM hebben gehad (zie Nagtegaal, 2020a):

¹⁶ Uit de eerste monitorresultaten van de WLT is echter duidelijk geworden dat er in 2019 een GVM is opgelegd waarvan tevens de directe tenuitvoerlegging is gevorderd én is opgelegd en die momenteel al ten uitvoer wordt gelegd (ECLI:NL:RBNE:2019:3472; Nagtegaal, 2020b). Hiermee is eerder recidiveonderzoek mogelijk ook mogelijk, maar dan aan de hand van kwalitatieve data, gezien de geringe groepsgrootte.

- 13 Hoe hoog is de recidive na afloop van het strafrechtelijk kader (van ex-gedetineerden/ex-tbs-gestelden met voorafgaand een GVM) in vergelijking met een vergelijkbare groep personen van wie het toezicht anders van rechtswege ophoudt?
- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Uit de analyse van de beleidstheorie is naar voren gekomen dat van de GVM een gunstig effect wordt verwacht op de recidive bij personen bij wie toezicht en nazorg anders van rechtswege zou ophouden. Dit zijn weigerende verdachten met een gevangenisstraf, personen met een tbs-vw, een gemaximeerde tbs-maatregel met verpleging, of calculerende gedetineerden (Nagtegaal, 2020a). Tevens zal de eerste GVM naar verwachting en zoals hierboven uiteengezet, rekenend met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van vier jaar die is opgelegd in 2018, in 2022 voor het eerst ten uitvoer worden gelegd. De tenuitvoerlegging van de GVM duurt minimaal twee jaar (2022 en 2023). Na minimaal twee jaar *time-at-risk* (2024 en 2025) kunnen in juli 2026 recidivecijfers worden verkregen. Na bewerking door de Recidivemonitor, dat drie-zes maanden in beslag neemt, zijn in oktober 2026 bewerkbare recidivecijfers beschikbaar. Na ten minste een half jaar analyse en rapportagetijd kunnen de eerste recidivegegevens voor deze subgroep van de WLT in het voorjaar van 2027 worden opgeleverd. Dit betekent dat deze onderzoeksvraag voor het eerst in 2027 te beantwoorden is.

2.5 Onderzoeksmethoden

Er zijn verschillende onderzoeksmethoden die worden ingezet in het WLT-onderzoeksprogramma. De inzet van elke methode wordt in de startnotitie van elk onderzoek nader uitgewerkt. Hieronder volgt een korte uitleg van de verschillende onderzoeksmethoden die bij de verschillende onderzoeken kunnen worden gebruikt.

Dataverzameling via andere partijen

Via 3RO, de CVv.i., de DJI en het CJIB wordt verschillende data jaarlijks opgevraagd.

Interviews

Er worden verdiepende interviews gehouden met verschillende relevante partijen.

Jurisprudentieonderzoek

Er wordt jurisprudentie opgezocht en geanalyseerd. Deze jurisprudentie komt via de zoekmachine op www.rechtspraak.nl, de Raad voor de Rechtspraak en via het Expertisecentrum Penitentiaire zaken binnen.

Recidivemetingen

Deze worden via de standaardmetingen van de WODC-Recidivemonitor verricht (Wartna, Blom & Tollenaar, 2011).

Dossiers

Voor verschillende onderzoeksvragen moeten dossiers van justitiabelen worden bekeken.

Literatuur

Bij de meeste deelonderzoeken zal een analyse van beschikbare literatuur noodzakelijk zijn.

2.6 Instanties betrokken bij de tenuitvoerlegging

Voorwaardelijke beëindiging van de tbs-maatregel met verpleging

De DJI, afdeling Individuele tbs-zaken, is betrokken bij de tenuitvoerlegging van de tbs-maatregel. Zij houden de termijnen in de gaten en ook de plaatsing van een tbs-gestelde in een tbs-kliniek. Bij DJI is tevens een elektronisch justitieel dossier over elke tbs-gestelde aanwezig, de databases Centraal Digitaal Depot (CDD+; elektronisch volgsysteem over tbs-gestelden) en de Monitoring Informatiesysteem Terbeschikking Stelling (MITS) zijn daarbij belangrijk. Het fpc is de instantie die de tbs-maatregel uitvoert. Zodra de VB ingaat, gaat de reclassering een steeds grotere rol spelen en het fpc een minder grote rol. De gegevens over het toezicht worden door de 3RO bijgehouden in IRIS.

Proeftijd v.i.

De CVv.i. speelt een belangrijke rol in de v.i. Dit is een apart onderdeel van het OM, dat voor gedetineerden in het hele land de v.i. regelt. Het is onderdeel van het R ressortsparket en bevindt zich in Arnhem. De medewerkers van dit centrum beslissen voor elke gedetineerde of deze al dan niet met v.i. kan gaan of dat de v.i. uitgesteld dan wel achterwege gelaten moet worden. Zij worden hierover geadviseerd door de DJI, 3RO en het lokale OM. Als er een vordering tot uitstel of achterwege laten van de v.i. moet worden ingediend, maakt de CVv.i. deze vordering op en dient het lokale parket deze in bij de rechtbank, uiterlijk dertig dagen voor de datum-v.i. Een gedetineerde die met v.i. gaat, heeft zich altijd te houden aan de algemene voorwaarde dat hij geen nieuwe strafbare feiten mag plegen. Daarnaast is het mogelijk bijzondere voorwaarden opgelegd te krijgen. De CVv.i. is tevens verantwoordelijk voor het herbeoordelen van de v.i. bij niet-naleving van de bijzondere voorwaarden. Mocht een toezicht niet goed verlopen, dan zijn er verschillende manieren om dit aan te kaarten: een waarschuwing (door reclassering of CVv.i.), een waarschuwingsgesprek bij de CVv.i., een wijziging van de voorwaarden, het indienen van een vordering tot herroeping (De Meij, Rink & Heijink, 2018).

De reclassering houdt toezicht op de voorwaardelijk in vrijheid gestelde ex-gedetineerden. Samenwerking met andere ketenpartners is er ook, zoals met de politie, zorginstellingen en veiligheidshuizen. De reclassering heeft naast een toezichthoudende rol ook een adviserende rol op verschillende momenten: bij de vordering tot oplegging, tenuitvoerlegging, verlenging, opheffing of wijziging van de GVM. In deze adviezen komt het recidiverisico aan de orde, de noodzaak tot bescherming van de slachtoffers en wordt geadviseerd over de te stellen voorwaarden. De politie heeft een taak in het signaleren van het niet naleven van de voorwaarden.

In een impactanalyse is gekeken naar de wijze waarop het toezicht moet worden ingevuld. De verwachting hierbij was dat de inhoud van het toezicht niet zou veranderen, waarbij vooral de reclassering en de politie een rol hebben in het hou-

den van het toezicht. De grootste verandering voor deze organisaties ligt in de capaciteit, die moet worden uitgebreid (zoals vermeld in *Kamerstukken II* 2013/14, 33 816, nr. 3, p. 19).

In de datastromen is het zo geregeld dat de CVv.i. alle v.i.-activiteiten bijhoudt in een systeem genaamd Robein. Robein is belegd bij de CJIB, die de gegevens beheert en onder meer maand- en kwartaaloverzichten bijhoudt van enkele kerngegevens van alle ex-gedetineerden die met v.i. zijn en gaan. Binnen het CJIB is tevens het Administratie- en Informatiecentrum voor de Executieketen (AICE) ingericht. Het AICE coördineert de uitvoering van straffen in ons land door alle ketenpartners, zoals politie, DJI en 3RO tijdig van de juiste informatie te voorzien. Ook Justid is betrokken bij de informatieverwerking, zo is er onder andere een applicatie ontwikkeld waarmee informatie van Robein rechtstreeks in het JDS terecht komt.

GVM

De GVM is niet landelijk belegd, de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging hiervan is bij de individuele arrondissementsparketten vormgegeven.

3 Tot slot

In dit laatste hoofdstuk worden de onderzoeksvragen beantwoord en is de conclusie getrokken.

3.1 Beantwoording onderzoeksvragen

3.1.1 Hoofd- en deelvragen onderzoeksprogramma

Onderzoeksvraag 1 en 3 worden hier gecombineerd.

- 1 *Welke hoofd- en deelvragen over de toepassing en de effecten van de WLT moeten worden opgenomen in het onderzoeksprogramma?*
- 3 *Welke hoofd- en deelvragen worden beantwoord in de monitorrondes en wat is de meest geschikte termijn van deze monitoring?*

De hoofdvragen over de verschillende onderdelen van de WLT zijn:

- 1 Hoeveel toepassingen van elk van de drie onderdelen van de WLT zijn er?
- 2 Hoelang duren deze toepassingen?
- 3 Hoe ziet de oplegging, tenuitvoerlegging, schending en verlenging van de toepassingen van de drie onderdelen van de WLT eruit?
- 4 Hoe verhoudt de uitvoering van het toezicht onder de WLT zich tot de situatie voorafgaand aan de WLT?

Hierbij zijn de volgende deelvragen opgesteld, die jaarlijks worden gemonitord:

Oneindige VB

- 1 Hoeveel VB's zijn er nieuw gestart per jaar?
- 2 Hoeveel VB's zijn er op peildatum?
- 3 Hoe lang duurt de VB gemiddeld?
- 4 Wat is de spreiding en de mediaan van de VB?
- 5 Van hoeveel verlengingen van de VB is per persoon sprake?
- 6 Hoe lang is de intramurale behandelduur van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe lang is de intramurale behandelduur na invoering van de WLT?
- 7 Hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 8 Hoe groot is de instroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de instroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 9 Bij hoeveel tbs-gestelden is de VB langer dan negen jaar verlengd?

Proeftijd v.i.

Algemeen

- 1 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?
- 2 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging, schending of verlenging v.i.?

Oplegging

- 3 Aan hoeveel personen is v.i. verleend?
- 4 Bij hoeveel personen is de v.i. achterwege gelaten (geen v.i. verleend)?
- 5 Bij hoeveel personen is de v.i. uitgesteld?
- 6 Wat zijn de redenen voor het achterwege blijven of uitstellen van de v.i.?
- 7 Hoeveel en welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd?
- 8 Hoeveel van deze bijzondere voorwaarden betreffen zorg?¹⁷
- 9 Hoe lang duurt de proeftijd van de bijzondere voorwaarden?
- 10 Hoe verhoudt het aantal verleende, achterwege gelaten en uitgestelde v.i.'s na invoering van de WLT zich tot deze aantallen vóór invoering van de WLT?

Tenuitvoerlegging v.i

- 11 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de tenuitvoerlegging van de v.i. vóór en na invoering van de WLT?

Schending v.i.

- 12 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn er ingediend?
- 13 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn toegekend?
- 14 Hoeveel v.i.'s zijn geschorst?
- 15 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de schending van de v.i. voor en na invoering van de WLT?

Verlenging v.i.

- 16 Hoe vaak is er verlenging van de proeftijd gevorderd en toegekend?
- 17 Hoe verhoudt het aantal verlengingen van de proeftijd zich tot het verwachte aantal verlengingen van de proeftijd?
- 18 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlenging van de proeftijd volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 19 Is er sprake van calculerende gedetineerden, die de v.i. weigeren en daarmee langdurig toezicht ontwijken?
- 20 Zo ja, hoe groot is de groep calculerende gedetineerden?

Gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

Oplegging

- 1 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het OM?
- 2 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 3 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?
- 4 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 5 Hoeveel GVM's zijn door de rechter afgewezen en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 6 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?
- 7 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
- 8 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er en hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal weigerende verdachten?

17 Het betreft hier in ieder geval de bijzondere voorwaarden uit artikel 6:2:11 lid 3f -i Sv. Als er andere voorwaarden zijn opgesteld die zorg omvatten, worden deze ook bekeken.

- 9 Draagt de oplegging van de GVM bij aan de oplossing van de problematiek van de weigerende observandi, te weten dat deze personen alsnog behandeling en toezicht krijgen?
- 10 Hoeveel weigerende verdachten zijn er voor de invoering van de GVM en hoeveel erna?

Tenuitvoerlegging

- 11 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
- 12 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 13 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 14 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 15 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?
- 16 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Schending GVM

- 17 Hoeveel waarschuwingen, aanscherpingen en/of herroepingen van het toezicht zijn er geweest?
- 18 Hoeveel incidenten zijn er tijdens het toezicht geweest?

Verlenging

- 19 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?
- 20 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 21 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?
- 22 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

Tevens zijn er zes verdiepende onderzoeken die eenmalig worden uitgevoerd. Het eerste is de procesevaluatie, waarin wordt onderzocht hoe de implementatie van de WLT en de uitvoering van de eerste twee jaar van de WLT is verlopen. Het tweede is een onderzoek naar het langdurig gebiedsverbod, waarin wordt bekeken hoe de situatie kan worden voorkomen dat een slachtoffer in zijn eigen woonomgeving wordt geconfronteerd met de dader van het misdrijf tegen hem/haar. Het derde onderzoek betreft vragen over de kwaliteit van toezicht en hoe de reclassering het toezicht onder de WLT vormgeeft. Het vierde onderzoek is onderzoek naar de vraag welke wensen slachtoffers hebben bij de invulling van het toezicht en of hun wensen zijn opgevolgd. In het vijfde onderzoek wordt bekeken of en hoe burgemeesters kunnen worden betrokken in de tenuitvoerlegging van het toezicht van een ex-delinquent. In het zesde en laatste verdiepende onderzoek ten slotte, wordt gekeken naar de toepassingen van de WLT bij jihadisten.

De deelvragen bij de verdiepende onderzoeken zijn:

Deelonderzoek 5: procesevaluatie

- 1 Hoe is de WLT in de praktijk geïmplementeerd?
- 2 Welke partijen zijn geïnformeerd over de WLT en op welke wijze?
- 3 Is er bij de betrokken ketenpartners (politie, OM, CVv.i., Justid en CJIB) voldoende bekendheid met de WLT?

- 4 Worden de verschillende onderdelen van de WLT in de praktijk benut volgens de verwachtingen, bijvoorbeeld volgens de verwachtingen van de ex ante uitvoeringstoets en die van de analyse van de beleidstheorie (Nagtegaal, 2020a)?
- 5 Welke omstandigheden werkten mee aan de implementatie en welke omstandigheden bemoeilijkten de implementatie van de WLT?
- 6 Zijn de datasystemen bij de ketenpartners (politie, OM, CVv.i., Justid en CJIB) voldoende ingericht op de WLT? Zo nee, wat ontbreekt nog?
- 7 Zijn er regionale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging en verlenging van de verschillende onderdelen van de WLT?
- 8 Zijn er onduidelijkheden in de wet?
- 9 Zijn de betrokken organisaties tevreden met de uitvoering en voorziet de wet in de behoefte?
- 10 Hoe kijkt de doelgroep van ex-gedetineerden tegen de uitvoering van de WLT aan? Hoeveel kort geding procedures tegen de v.i.-verlenging zijn er bijvoorbeeld?
- 11 Welke opvolging is gegeven aan de motie tot het bevorderen van de bekendheid van de WLT?
- 12 Welke overwegingen zijn er bij het OM om al dan niet een GVM te vorderen?

Deelonderzoek 6: langdurig gebiedsverbod

- 1 Welke onderdelen van de WLT worden ingezet om te voorkomen dat een slachtoffer in zijn woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader?
- 2 Hoe vaak zijn deze onderdelen ingezet om te voorkomen dat een slachtoffer in zijn woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader?
- 3 Zijn de mogelijkheden die de WLT biedt om dergelijke confrontaties te voorkomen voldoende? Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo nee, waarom niet?
- 4 Welke rechten voor slachtoffer en dader, zoals het recht op eigendom en het recht op een eigen woning spelen een rol?

Deelonderzoek 7: kwaliteit van het toezicht

- 1 Welke indicatoren ter monitoring van de kwaliteit van het toezicht die de reclassering kan bieden zijn vast te stellen?
- 2 Is de reclassering, als uitvoerende partij in het toezicht, in staat voldoende kwaliteit te leveren rondom het toezicht? Zo nee, welke factoren ontbreken? Zo ja, hoe blijkt dat?
- 3 Zijn de randvoorwaarden voor de uitvoering van het toezicht vervuld, bijvoorbeeld in termen van beschikbare reclasseringsuren? Zo nee, welke factoren ontbreken? Zo ja, hoe blijkt dat?

Deelonderzoek 9: slachtoffers en belangenafweging tussen dader en slachtoffer

- 1 Is het slachtoffer geraadpleegd in haar wensen voor het toezicht?
- 2 Is gehoor gegeven aan de wensen van het slachtoffer? Waarom wel of niet?
- 3 Op welke wijze wordt de bescherming van de slachtoffers, nabestaanden of getuigen geborgd bij de uitvoering van de WLT?
- 4 Op welke wijze worden de rechten en belangen van de dader, zoals het recht op een gezinsleven, geborgd bij de uitvoering van de WLT?
- 5 Zijn er rechten en belangen van slachtoffers, nabestaanden, getuigen en daders die botsen? Zo ja, zijn hier voldoende waarborgen voor? Zo nee, wat kan er worden verbeterd?

Deelonderzoek 10: onderzoek naar het raadplegen van burgemeesters

- 1 Welke mogelijkheden zijn er voor een burgemeester om ervoor te zorgen dat een ex-(zeden)delinquent zich op een veilige manier in de gemeente kan huisvesten? Het betreft hier zowel de veiligheid voor de ex-(zeden)delinquent als ook de veiligheid voor de inwoners van de gemeente.
- 2 Is de burgemeester betrokken bij de invulling van het toezicht?
- 3 Is de burgemeester tevreden over de samenwerking met de ketenpartners?
- 4 In hoeverre is de BIJ-regeling adequaat ingericht?
- 5 Zijn er knelpunten in enerzijds de zorgplicht van de burgemeester voor de ex-delinquent tot het vinden van een woning en anderzijds de veiligheid van de maatschappij?
- 6 Zijn er taken weggelegd voor andere ketenpartners, zoals OM, politie, reclassering of gevangeniswezen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

Deelonderzoek 12: onderzoek naar de mogelijkheden die de WLT biedt om de maatschappij te beschermen tegen jihadisten

- 1 Biedt de WLT mogelijkheden tot toezicht op terugkerende jihadisten?
- 2 Bestaat er voldoende wettelijke grond op basis waarvan terugkerende jihadisten kunnen worden veroordeeld tot langdurig toezicht via de WLT?
- 3 Welke mogelijkheden biedt het bestuursrecht?
- 4 Welke mogelijkheden biedt het strafrecht?
- 5 Zijn er andere juridische mogelijkheden?
- 6 Is er jurisprudentie over de toepassing van de WLT bij terugkerende jihadisten?
- 7 Hoe vaak is de WLT bij terugkerende jihadisten gevorderd en toegekend?
- 8 Hoe verloopt het toezicht bij terugkerende jihadisten?

3.1.2 Onderzoeksmethoden

Onderzoeksvraag 2

Met welke onderzoeksmethoden worden de hoofd- en deelvragen over de toepassingen en de effecten van de WLT beantwoord?

Er worden verschillende onderzoeksmethoden ingezet: een dataverzameling via andere partijen, zoals 3RO, de CVv.i., de DJI en het CJIB. Er worden verdiepende interviews gehouden met verschillende relevante partijen. Er wordt jurisprudentie opgezocht en geanalyseerd. Deze jurisprudentie komt via de zoekmachine op www.rechtspraak.nl, de Raad voor de Rechtspraak en via het Expertisecentrum Penitentiaire zaken van het OM binnen. Recidivemetingen worden via de standaardmetingen van de WODC-Recidivemonitor verricht. Voor verschillende onderzoeksvragen moeten dossiers van justitiabelen worden bekeken. Ten slotte, bij de meeste deelonderzoeken zal een analyse van beschikbare literatuur noodzakelijk zijn. De inzet van deze methoden bij de specifieke deelonderzoeken wordt per deelonderzoek nader bepaald in een WODC-startnotitie.

3.1.3 Evaluatie na vijf jaar

Onderzoeksvraag 4

Welke hoofd- en deelvragen over de toepassingen en effecten van de WLT worden na vijf jaar beantwoord? Is het van toegevoegde waarde om de toepassingen en effecten van de WLT ook langer dan vijf jaar na inwerkingtreding te evalueren en zo ja, welke termijn(en) is (zijn) dat?

Aan de evaluatie na vijf jaar zijn naast de monitorvragen verdiepende onderzoeksvragen toegevoegd. Dit zijn:

- 1 In hoeverre zijn de verwachtingen over de WLT de eerste vijf jaar na implementatie ervan uitgekomen? In hoeverre niet?
- 2 Wat zijn de redenen voor de in vraag 1 geconstateerde uitkomsten?
- 3 Hoe krijgt verplichte behandeling binnen de WLT vorm?
- 4 Is er richtinggevende jurisprudentie gepubliceerd over de WLT en zo ja, hoe heeft deze de WLT in de praktijk beïnvloed?
- 5 Zijn aanpassingen van de WLT noodzakelijk? Zo ja, welke en waarom?
- 6 Zijn slachtoffers, nabestaanden en getuigen beter beschermd met de WLT? Zo ja, hoe? Zo nee, hoe niet?
- 7 Hoe verhouden de kosten en baten van de WLT zich?

Tevens zal een synthese worden geschreven van de belangrijkste bevindingen uit de eerder verschenen WODC-rapportages. De onderzoeksvraag die hiervoor is opgenomen luidt:

- 8 Wat zijn de belangrijkste bevindingen uit de eerdere WODC-rapporten die over de WLT zijn verschenen?

Voor verschillende recidivemetingen is het van toegevoegde waarde om ook na vijf jaar nog onderzoek te verrichten. Dit betreft de recidivemeting na afloop van de tbs-maatregel waarbij de VB langer dan negen jaar heeft geduurd (in 2030 mogelijk) en de recidivemeting tijdens en na afloop van de GVM (respectievelijk in 2025 en 2028). Gezien de eisen van de Recidivemonitor, die op hun beurt worden bepaald door de termijnen van de WLT, is dit recidiveonderzoek eerder niet mogelijk.

De effectevaluatie van de WLT na vijftien jaar die is toegezegd aan de Kamer, inclusief recidivecijfers, is beoogd in 2033.

Naast deze recidivemetingen kan het wenselijk zijn de jaarlijkse monitoring voort te zetten, aangezien deze alleen de eerste vijf jaar van de WLT beslaat. Mocht het wenselijk zijn de effecten op langere termijn eveneens in kaart te brengen, dan kan het nuttig zijn deze monitoring voort te zetten. De andere deelonderzoeken zijn op zichzelf staande onderzoeken die niet herhaald hoeven te worden.

3.1.4 Organisaties en databases

Onderzoeksvraag 5

Welke organisaties en welke databases worden gebruikt voor de registratie van de toepassing van de drie onderdelen van de WLT?

Bij alle onderdelen van de WLT is het vooral de reclassering die het toezicht vorm geeft. De gegevens over het toezicht wordt bijgehouden in IRIS.

Voor de mogelijkheid tot oneindige VB bij tbs-gestelden is vooral DJI beheerder van verschillende gegevens, de databases CDD+ en MITS zijn daarbij belangrijk.

Voor de v.i. is de CVv.i. de centrale instelling, met daarbij Robein als database. Het CJIB, met hun afdeling AICE, beheert de tenuitvoerlegging van de straffen.

De GVM is niet landelijk belegd, de verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging hiervan is bij de individuele arrondissementsparketten vormgegeven.

3.1.5 Monitoring en eenmalige vragen

Onderzoeksvraag 6

Welke gegevens worden al geregistreerd door de verschillende bij onderzoeksvraag 5 bepaalde instanties en welke gegevens missen nog om jaarlijkse monitoring en de standaardevaluatie van de WLT na vijf jaar mogelijk te maken?

De onderzoeksvragen die in de monitoring zijn opgenomen, worden veelal al geregistreerd bij de verschillende partijen. De verdiepende vragen niet, daarvoor zal aanvullende dataverzameling voor moeten worden opgezet.

3.2 Begeleidingscommissie en klankbordgroep

Bij de totstandkoming van het huidige onderzoeksprogramma, de eerste monitorresultaten en de analyse van de beleidstheorie waren een klankbordgroep en een begeleidingscommissie betrokken (zie bijlage 1). Bij het vervolg van het WLT-onderzoeksprogramma wordt een overkoepelende klankbordgroep ingesteld voor de duur van het gehele onderzoeksprogramma. Daarnaast worden bij de deelprojecten telkens aparte begeleidingscommissies ingesteld. De klankbordgroep en begeleidingscommissies worden ingesteld analoog aan de bepalingen in de ministeriële regeling voor de wetenschappelijke onafhankelijkheid van het WODC (*Staatscourant*, 2019) en het omgangskader tussen medewerkers van JenV en het WODC (bijlage bij *Kamerstukken II 2019/20*, 28 844, nr. 196). De klankbordgroep en de begeleidingscommissies hebben eigen rollen, taken en verantwoordelijkheden.

Begeleidingscommissies

De directeur WODC stelt een begeleidingscommissie aan, bestaande uit personen die beschikken over bijzondere deskundigheid met betrekking tot het onderzoek of de beoogde onderzoeksmethoden (*Staatscourant*, 2019, art. 8 lid 1). In deze commissie heeft ten minste één medewerker van het WODC zitting (*Staatscourant*, 2019, art. 8 lid 1). Opvattingen over een lopend onderzoek worden uitsluitend door tussenkomst van de begeleidingscommissie ter kennis gebracht van de onderzoekers (*Staatscourant*, 2019, art. 8 lid 1). Onder opvattingen worden zowel mondelinge als schriftelijke commentaren verstaan (*Staatscourant*, 2019, p.7). Er wordt gestreefd naar een begeleidingscommissie van vijf of zes leden waaronder een externe voorzitter (vaak met academische achtergrond; toelichting regeling, p. 6). Als regel maakt slechts één beleidsambtenaar deel uit van een begeleidingscommissie. In bijzondere gevallen, in verband met de complexiteit van de inhoud en aard van het onderzoek, is het denkbaar dat tevens een deskundige ambtenaar van een uitvoerende dienst zitting heeft in de begeleidingscommissie (toelichting regeling, p. 6). De belangrijkste taak van een begeleidingscommissie is het bevorderen van de wetenschappelijke kwaliteit van het onderzoek, het helpen waarborgen van de onafhankelijkheid van de uitvoering ervan en van de totstandkoming van de rapportage over het onderzoek (bijlage bij *Kamerstukken II 2019/20*, 28 844, nr. 196, p. 7-8). De begeleidingscommissie heeft een adviserende taak, waarbij alle leden een gelijke rol hebben, vanuit hun eigen kennis en expertise. De eindverantwoordelijkheid voor het onderzoek en (de inhoud van) het eindrapport ligt bij de onderzoekers (bijlage bij *Kamerstukken II 2019/20*, 28 844, nr. 196, p. 8).

De samenstelling van de begeleidingscommissie ziet er veelal als volgt uit (bijlage bij *Kamerstukken II 2019/20, 28 844, nr. 196, p. 9*):

- een onafhankelijk voorzitter (meestal een hoogleraar of universitair hoofd-docent);
- een of twee externe deskundige(n) op het terrein, veelal afkomstig uit de wetenschappelijke wereld;
- indien relevant voor het onderzoek een methodoloog met expertise over de waarnemings-, experimenteer- en/of analysetechnieken die in het onderzoek gebruikt worden;
- indien gewenst in verband met de complexiteit van de inhoud en aard van het onderzoek kan naast een medewerker van de aanvragende directie één inhoudsexpert uit de uitvoeringspraktijk (uit die organisatie waar het onderzoek overwegend betrekking op heeft) worden gevraagd zitting te nemen in de begeleidingscommissie.

De taken van de externe voorzitter van de begeleidingscommissie zijn (bijlage bij *Kamerstukken II 2019/20, 28 844, nr. 196, p. 9-10*):

- neemt vanuit persoonlijke expertise deel aan de begeleidingscommissie en leidt de vergadering;
- houdt toezicht op de uitvoering van het onderzoek volgens het onderzoeksplan, inclusief het daarbij behorende tijdschema. Hij kan na consultatie met leden van de begeleidingscommissie aanpassingen aan het onderzoeksplan voorstellen indien de omstandigheden naar zijn oordeel daartoe aanleiding geven;
- benadrukt en bevordert -met het oog op maximale transparantie- dat tekstsuggesties en opmerkingen van leden van de begeleidingscommissie over conceptversies van een onderzoeksrapport te allen tijde in de begeleidingscommissie zelf of in elk geval in afschrift aan alle leden van de begeleidingscommissie worden ingebracht (vgl. art. 8, tweede lid, Regeling wetenschappelijke onafhankelijkheid WODC).

De taken van de begeleidingscommissie zijn (bijlage bij *Kamerstukken II 2019/20, 28 844, nr. 196, p. 8*):

- toezicht houden op de uitvoering van het onderzoek volgens het onderzoekplan van de onderzoekers, inclusief het daarbij behorende tijdschema;
- het onderzoekplan aan te (doen) passen, als de omstandigheden daartoe naar het oordeel van de begeleidingscommissie, het WODC of de onderzoekinstelling aanleiding geven;
- optreden als informatiebron voor de onderzoeker(s) wat betreft de inhoudelijke, procesmatige en onderzoekstechnische kant van het onderzoek;
- desgevraagd de onderzoekers in contact brengen met relevante personen en instanties uit het eigen netwerk en hen waar nodig wegwijs maken in dit netwerk;
- de interim- en eindrapportages toetsen op feitelijke of juridische onjuistheden;
- de interim- en eindrapportages toetsen aan het onderzoekplan en op leesbaarheid,
- consistentie en logica van de tekst. Daarbij hoort ook de toets of conclusies van het onderzoek terug te voeren zijn op en in lijn zijn met de bevindingen uit het onderzoeksrapport.

Klankbordgroep

De directeur WODC stelt tevens de klankbordgroep vast.¹⁸ De klankbordgroep is er voor het overzicht, de helicopterview, over alle onderzoeken die binnen het WLT-onderzoeksprogramma plaatsvinden. Zij houdt de resultaten van de verschillende onderzoeken in de gaten, maar heeft geen adviserende rol ten aanzien van de inhoud van de rapporten. De resultaten van de onderzoeken worden als vastgesteld gezien, het gaat bij de klankbordgroep om de grote lijnen en impact van de bevindingen voor bijvoorbeeld beleid van de betrokken organisaties. De voorzitter van de klankbordgroep is een onafhankelijke externe wetenschapper, een universitair hoofd docent of een hoogleraar. De leden van de klankbordgroep bestaan verder uit personen die vanuit de ketenpartners bemoeienis hebben met en kennis hebben over de (tenuitvoerlegging van de) WLT. Dit zijn de 3RO, het CJIB, de CVv.i., de DJI en Justid. Ook vanuit de aanvrager van het onderzoek, DGSenB, wordt een vertegenwoordiger bij de klankbordgroep betrokken. De klankbordgroep komt 1 à 2 keer per jaar bij elkaar, gedurende de hele looptijd van het vervolg van het WLT-onderzoeksprogramma, in 2020-2024.

3.3 Onderzoeksteam

Het onderzoeksteam bestaat uit vier onderzoekers. Dr. Marleen Nagtegaal is de projectleider. Verder bestaat het team uit een promovendus, bij voorkeur een jurist, die in samenspraak met de Universiteit Leiden wordt aangesteld voor een periode van vijf jaar. Daarnaast wordt een gedragswetenschapper aangesteld voor drie jaar en een gedragswetenschapper/medewerker Recidivemonitor voor een periode van vier jaar. De verschillende onderzoeken worden in verschillende samenstellingen van deze onderzoekers uitgevoerd, waarin een ieder per jaar één project als hoofdproject heeft en voor een kleiner deel van zijn/haar tijd meewerkt aan een of meerdere andere projecten. Eén onderzoek wordt uitgezet door de afdeling Extern Wetenschappelijke Betrekkingen, te weten de procesevaluatie.

3.4 Conclusie

Het WLT-onderzoeksprogramma beslaat de eerste vijf jaar van de toepassingen van de WLT, 2017/2018-2022. Door middel van jaarlijkse monitoring van de toepassingen van de WLT en verdiepende deelonderzoeken komt zicht op de manier waarop de WLT in de praktijk wordt toegepast. In een overzichtsrapport in 2023 worden de belangrijkste bevindingen van de eerste vijf jaar van de toepassingen van de WLT samengevat. Het is een dynamisch onderzoeksprogramma, wijzigingen en/of prioriteringen kunnen plaatsvinden.

¹⁸ Incidenteel kan een klankbordgroep worden ingesteld (bijlage bij *Kamerstukken II 2019/20*, 28 844, nr. 196, p. 10).

Summary

Law on long-term supervision Research program on the applications of the law on long-term supervision in 2017-2022

Background

There is a new law in the Netherlands, in which long-term supervision, treatment and monitoring of ex-delinquents and former forensic psychiatric patients is arranged, the Law on long-term supervision (LLTS; *Wet Langdurig Toezicht*). The first part of the LLTS was implemented on 1st of January 2017 and the other two parts on the 1st of January 2018. The goal of the LLTS is to provide more adequate supervision on possible recidivists among sex offenders, on a specific group of violent offenders and on patients who have been imposed a tbs-order (*maatregel terbeschikkingstelling*). This measure entails disposal to be treated on behalf of the state (Article 37a.1 Dutch Criminal Code [DCC]) and is a court-ordered sentence for people who have committed violent crimes and who have been declared partially or completely unaccountable (*ontoerekeningsvatbaar*) for these crimes due to severe mental disorders. Violent crimes are considered those crimes that carry a minimum sentence of 4 years. The TBS order either involves mandatory treatment in a closed forensic psychiatric hospital (Art. 37b.2 DCC) or is served in the community while abiding by certain conditions (Art. 38.1 DCC). Tbs-orders are executed in a specific part of the prison system (and not in the health system as in many other countries). The LLTS has to be evaluated, as is common for new laws in the Netherlands. Further, annual monitoring and updates of the applications of the LLTS have been promised to the Dutch parliament. This report encompasses the research program that has been set up for this evaluation.

Content of the LLTS

The LLTS consists three parts. In the first part, the possible perpetual prolongation of the conditional release of tbs-orders with a disposal to be treated on behalf of the state is arranged. The second part involves prisoners in the prison system who are conditionally released. Conditional release in the Netherlands is possible for prison sentences of more than 1 year. For these offenders, a minimum of 1 year in conditional release is now obligatory. Also, possibilities of prolongation of conditional release have been set up. The third part of the LLTS is the possibility to impose an independent supervision order, which can be imposed on prisoners as well as on persons with a tbs-order, the Measure on behavioral influence and limitation of freedom (*Gedagsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel*; GVM).

Goal of the present report and research questions

The goal of the present report was to write a research plan consisting of five years of monitoring the LLTS and of an effect evaluation after five years, in 2023.

The main research questions are:

- 1 Which main and secondary research questions on the application and effects of the LLTS should be part of the research program?
- 2 Which research methods can be used to answer the main and secondary research questions on the monitoring and effects of the LLTS?
- 3 Which main and secondary questions are answered in the monitoring rounds and what is the most suitable term of the monitoring?
- 4 Which main and secondary research questions on the application and effects of the LLTS will be answered after five years? Is there additional value in the evaluation of the applications of the LLTS after this five year term of monitoring is reached? If so, what term(s) is (are) this (these)?
- 5 Which organizations and which databases are used for the registration of the application of the three parts of the LLTS?
- 6 Which data is already recorded and which data structures need to be set up to enable annual monitoring and the evaluation after five years?

Methods

As input for the research program, an analysis of the policy strategy behind the new law was conducted. This analysis resulted in a number of research questions with which the expectations and assumptions of the LLTS can be examined. The other research questions come from an expert meeting with experts from the organizations that are involved in the LLTS and from the promises that were made to Dutch parliament.

Results

The research program is divided into monitor rounds on the applications of the LLTS in 2017-2022 and in a final report on the first five years of the LLTS. The program consists of 13 studies and 11 research questions on recidivism rates. Overall, this program provides insights on the short-term applications and the longer-term effects of the law, over the first five years.

Answers on research questions

Questions 1 and 3 are combined.

- 1 *Which main and secondary research questions on the application and effects of the LLTS should be part of the research program?*
- 3 *Which main and secondary questions are answered in the monitoring rounds and what is the most suitable term of the monitoring?*

In the research program we chose to annually monitor the applications of the three parts of the LLTS. The research questions that were set up are mainly composed of questions on the number and duration of started and prolonged conditional releases of the tbs-order, conditionally released prisoners, and those with a Measure on behavioral influence and limitation of freedom. We have also set up questions on the background of persons who are under supervision due to this new law. Further, the research questions that were comprised, involve all stages of the law: the im-

sition, the execution, the prolongation and the possible violation of any of the requirements set by the law.

The main questions in the annual monitoring are:

- 1 How many applications of each of the three parts of the LLTS are there?
- 2 How long do these applications last?
- 3 What is involved in the imposition, execution, violation and prolongation of the LLTS?
- 4 What changes have been implemented on supervision under the new law as compared to the situation beforehand?

All sub questions that these main questions have been divided into can be found in the supplementary tables in this report.

Also, six studies that center more in depth on one topic will be set up. These topics and their main research question are:

- 1 Evaluation of the process: how was the implementation of the LLTS set up and what are the experiences of the execution in the first two years?
- 2 Long-term restrictions on certain areas: how can the situation be prevented that a victim of a crime is confronted with the perpetrator of this crime within his/her own living environment?
- 3 Quality of supervision: how do the probation services execute supervision under the LLTS?
- 4 Wishes of victims: what wishes do victims of crimes have on the execution of supervision and were their wishes granted?
- 5 Consultation of mayors: can mayors be involved in the execution of supervision of ex-delinquents and how can this be done?
- 6 Jihads: can the LLTS be applied with to jihads? If so, how?

All sub questions that these main questions have been divided into can be found in the supplementary tables in this report.

- 2 *Which research methods can be used to answer the main and secondary research questions on the monitoring and effects of the LLTS?*

A number of different research methods will be used: first, data collection through other associated parties, such as probation services (3RO), the central organization for the execution of conditional release (CVv.i.), the custodial institutions agency (DJI), the central judicial collection agency (CJIB) and the judicial information services (Justid). Other methods are interviews, an analysis of jurisprudence, recidivism measurements through our own standardized methods (*WODC-Recidivemonitor*), file studies and through an analysis of the literature. The application of these methods per study will be described further at the start of the separate projects, in so-called WODC-research plans (*startnotities*).

- 4 *Which main and secondary research questions on the application and effects of the LLTS will be answered after five years? Is there additional value in the evaluation of the application of the LLTS after this five year term of monitoring is reached? If so, what term(s) is (are) this (these)?*

For the evaluation after five years, additional research questions will be answered. These are:

- 1 How did the expectations about the effects of the LLTS turn out? Which expectations were met and which were not?
- 2 What are the reasons behind the outcomes in question 1?
- 3 Has any leading jurisprudence been published? If so, how has this influenced the way the LLTS is used in practice?
- 4 Are alterations to the LLTS necessary and if so, which ones and why?
- 5 Are victims, surviving relatives and witnesses better protected with the LLTS? If so, in what way? If not, in what way not?
- 6 How is the balance between the costs and the benefits of the LLT?

Also, a final report will be written in which the main findings of the prior reports are summarized. The research question that has been formulated for this purpose is:

- 7 What are the main findings from prior WODC-reports written on the LLTS?

For the recidivism outcomes it is of additional value to conduct further studies on the LLTS after this research program on the first five years ends. The recidivism outcomes for the first part of the LLTS (VB) and for the last part of the LLTS are not possible prior to 2030 (recidivism after being in conditional release for tbs-patients). The recidivism rates for the Measure on behavioral influence and limitation of freedom can first be studied in 2025 (recidivism during GVM) and 2028 (recidivism after GVM). This is due to data demands and restrictions and due to the minimum duration of the measures itself. Further, an evaluation of effects of the LLTS after 15 years has been promised to the Dutch parliament, this would mean a new evaluation in 2033. Besides these studies, it can also be of additional value to prolong (part of) the annual monitoring, if these effects are of interest to the ministry or other interested parties. The six more in-depth research projects that have been mentioned are not suitable for repetition.

5 Which organizations and which databases are used for the registration of the application of the three parts of the LLTS?

In all parts of the LLTS, it is mainly the probation services who supervise the ex-delinquents. Their information is collected in a system called the integral probation information system (Integraal Reclassering Informatie Systeem; IRIS). With the forensic psychiatric patients on possible lifelong conditional release, the custodial institutions agency is the manager of different data, with their systems called CDD+ and MITS. With the conditional release of prisoners the central organization for the execution of conditional release is mainly responsible, with Robein as their database. The CJIB with their department called AICE manages the execution of punishments. The Measure on behavioral influence and limitation of freedom is not managed on a national level, rather, the 10 different regions of the public prosecutor's office are responsible themselves to coordinate the execution of this measure.

6 Which data is already recorded and which data structures need to be set up to enable annual monitoring and the evaluation after five years?

Most of the data needed for answering the research questions that are part of the monitoring of the LLTS are already collected by the different agencies involved with the LLTS. The research questions that need to be answered in the six separate studies usually do not have a data structure set up yet.

Conclusion

In the LLTS-research program, information is gathered on the first five years of the application of the LLTS, 2017/2018-2022. By means of annual monitoring of the applications of the LLTS and more in-depth studies, insights on the way the LLTS is applied in daily practice are collected. In a final report in 2023, the main conclusions of the first five years of this new law will be summarized. The research program is a dynamic program, in which alterations and/or priorities may take place.

Literatuur

- Drost, V., Goedvolk, M., Haaren, P. van, & Jongebreur, W. (2016). *Uitvoeringsconsequenties wetsvoorstel Langdurig Toezicht*. Utrecht: Significant. Referentie: VD/bv/15.437.
- Dienst Justitiële Inrichtingen (2019). *ForZo in getal, 2014-2018. ForZo nader belicht*. Den Haag: DJI.
- Horst, R.P. van der, Schönberger, H.J.M., & Kogel, C.H. de (2012). *Toezicht op zedendelinquenten. Effectiviteit en veronderstelde werkzame mechanismen van vormen van toezicht*. Den Haag: WODC. Memorandum 2012-5.
- Meij, A. de, Rink, M., & Heijink, N. (2018, september). *De Wet langdurig toezicht*. Presentatie gehouden bij parket Oost-Nederland.
- Nagtegaal, M.H. (2020a). *De Wet Langdurig Toezicht: Analyse van de beleids-theorie*. Den Haag: WODC. Cahier in voorbereiding.
- Nagtegaal, M.H. (2020b). *De Wet Langdurig Toezicht. Resultaten van de eerste monitorronde*. Den Haag: WODC. Cahier in voorbereiding.
- Onderzoeksraad voor Veiligheid (2019). *Forensische zorg en veiligheid. Lessen uit de casus Michael P.* Den Haag: OVV.
- Raad voor Strafrechtstoepassing en jeugdbescherming (2018). *Advies wijziging Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens*. Den Haag: RSJ.
- Schreijenberg, A., Tillaart, J.C.M van den, & Homburg, G.J.H. (2012). *Doelbereik van de pilot BIJ*. Den Haag: WODC / Amsterdam: Regioplan.
- Staatsblad (2007a). Wet van 22 november 2007, houdende verlenging van de totale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege. *Staatsblad, 2007a*, nr. 465.
- Staatsblad (2007b). Besluit van 11 december 2007 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de wet van 22 november 2007 tot verlenging van de totale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege. *Staatsblad, 2007b*, nr. 523.
- Staatsblad (2015). Wet van 25 november 2015 tot Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en Strafvordering in verband met het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, het verlengen van de proeftijden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de invoering van een langdurige gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel voor ter beschikking gestelden en zeden- en geweldsdelinquenten (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbepanking). *Staatsblad, 2015*, nr. 460.
- Staatsblad (2016). Besluit van 2 december 2016 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet van 25 november 2015 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en Wetboek van Strafvordering in verband met het laten vervallen van de maximale duur van de voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van overheidswege, het verlengen van de proeftijden van de voorwaardelijke invrijheidsstelling en de invoering van een langdurige gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel voor ter beschikking gestelden en zeden- en geweldsdelinquenten (langdurig toezicht, gedragsbeïnvloeding en vrijheidsbepanking). *Staatsblad, 2016*, nr. 493.
- Staatsblad (2017). Wet van 22 februari 2017, houdende wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met een herziening van de wettelijke regeling van de tenuitvoerlegging van strafrechtelijke beslissingen (Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen). *Staatsblad, 2017*, nr. 82.

- Staatsblad (2019). Besluit van 18 december 2019, houdende vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, de Wet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, het Invoeringsbesluit herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen en het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen. *Staatsblad*, 2019, nr. 507.
- Staatscourant (2019). Regeling van de Minister van Justitie en Veiligheid en de Minister voor Rechtsbescherming van 25 november 2019 nr. 2710533 betreffende de wetenschappelijke onafhankelijkheid van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (Regeling wetenschappelijke onafhankelijkheid WODC). *Staatscourant*, nr. 65402.
- Tillaart, J.C.M. van den, Schreijenberg, A., & Homburg, G.H.J. (2010). *Evaluatie pilot Bestuurlijke Informatievoorziening aan gemeenten inzake ex-gedetineerden (BIVGEG)*. Amsterdam: Regioplan / Den Haag: WODC.
- Wartna, B.S.J., Blom, M., & Tollenaar, N. (2011). *De WODC-Recidivemonitor: 4e, herziene versie*. Den Haag: WODC. Memorandum 2011-3.

Bijlage 1 Begeleidingscommissie, klankbordgroep en leescommissie

Begeleidingscommissie

Voorzitter

Prof. dr. Peter van der Laan Directeur a.i. Nederlands Studiecentrum voor Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR); hoogleraar reclassering, Vrije Universiteit Amsterdam

Overige leden

Kees Blanken Beleidsadviseur, Leger des Heils
Mr. dr. Pauline Jacobs Universitair docent straf- en strafprocesrecht
Universiteit Utrecht
Manon Simons Beleidsmedewerker/aanvrager onderzoek, Afdeling Sanctietoepassing en Jeugd, onderdeel toezicht en behandeling

Klankbordgroep

Rob Berendsen Productspecialist JDS & ECRIS, Justid
Mr. André de Meij Beleidsmedewerker Expertisecentrum Bijzondere Penitentiaire Zaken, Senior Secretaris OM
Mario Koers Regiosecretaris van regio Oost, Reclassering Nederland
Goof van Gemert Divisiedirecteur Forensische Zorg en Justitiële Jeugdinrichtingen, DJI
Wim van Duuren Business Consultant, Centraal Justitieel Incassobureau
Sharon van de Zandschulp Beleidsmedewerker Centrale Voorziening v.i. (OM)

Leescommissie WODC

Dr. Christianne de Poot senior onderzoeker en waarnemend afdelingshoofd
Dr. André van der Laan senior onderzoeker en waarnemend afdelingshoofd

Bijlage 2 Mogelijke onderzoeksvragen WLT, sessie ketenpartners

Tabel B2 Mogelijke onderzoeksvragen WLT, sessie ketenpartners¹⁹

Instrumenten: Robein, Compas, GPS, database CVv.i., IDV, adviezen reclassering, interviews.	v.i. korte termijn	v.i. lange termijn	GVM korte termijn	GVM lange termijn
Specifiek				
<i>Aantallen</i>				
Aantal adviezen/vorderingen/opleggingen	x	x	x	x
Onderbouwing adviezen incl. risico-instrument	x	x	x	x
Aantallen t.a.v. hele v.i. populatie	x	x		
Hoeveel procent wordt afgewezen en waarom	x	x	x	x
Aantal weigeraars	x	x		
Aantal incidenten tijdens toezicht	x	x		x
Aantal waarschuwingen/aanscherpingen/herroepingen	x	x		x
<i>Doelgroep</i>				
Wie is de doelgroep?	x	x	x	x
Wordt de beoogde doelgroep bereikt?	x	x	x	x
Welke type delict?	x	x	x	x
I.c.m. met welke straf/maatregel?			x	x
Hoe zit het met weigerende observandi?	x	x	x	x
<i>Inhoud</i>				
Duur van de verlenging/GVM	x	x		x
Welke bijzondere voorwaarden worden opgelegd?	x	x		x
Is er genoeg strafresistant als stok achter de deur?	x	x		
Oftewel, volstaat de 180 dagen vervangende hechtenis?				
<i>Raadplegen slachtoffer/bgm</i>				
Is het slachtoffer geraadpleegd?	x	x		x
Is gehoor gegeven aan de wensen van het slachtoffer?	x	x		x
Is de burgemeester betrokken?	x	x		x
Is de burgemeester tevreden over de samenwerking met het OM?	x	x		x
<i>Recidive</i>				
Wat zijn de resultaten t.a.v. recidive		x		x
Op basis van welk type en ernst delict wordt gerecidiveerd? Is dat hetzelfde soort delict als het indexdelict?		x		x
Op welk moment wordt gerecidiveerd?		x		x
<i>Overig</i>				
Zijn er arrondissementale verschillen?	x	x	x	x
Er kunnen meerdere toezichtkaders naast elkaar voorkomen. Gebeurt dit in de praktijk en zo ja, hoe verloopt dit?	x	x	x	x

19 Op 15 januari 2018 is een sessie met ketenpartners gehouden, met als doel te komen tot onderzoeksvragen voor de WLT. Aanwezigen: N. Nieboer (OM), K. Blanken (Reclassering Nederland), A. Verhulst (Reclassering Nederland), W. Oerlemans (DJI), R. Berendsen (Justid), A. van Rhee (DSenJ), A. de Meij (Expertisecentrum Penitentiaire Zaken), W. van Duuren (CJIB), G. Weijters (WODC) en M. Nagtegaal (WODC).

Instrumenten: Robein, Compas, GPS, database CVv.i., IDV, adviezen reclassering, interviews.	v.i. korte termijn	v.i. lange termijn	GVM korte termijn	GVM lange termijn
Algemeen				
<p>Wordt het beoogde doel van de wet bereikt? (toezicht zo lang als nodig, minder recidive, bescherming slachtoffers/nabestaanden/getuigen). Wat is op deze punten de verandering t.o.v. de situatie van voor de GVM?</p> <p>Zijn er onduidelijkheden in de wet?</p> <p>Zijn de betrokken organisaties tevreden met de uitvoering en voorziet het in de behoefte?</p> <p>Hoe kijkt de doelgroep tegen de uitvoering van de WLT aan? (bijv. door aantal kort geding procedures tegen v.i. verlenging te bekijken)</p> <p>Op welke wijze wordt de bescherming van de slachtoffers/nabestaanden/getuigen geborgd bij de uitvoering van de WLT?</p> <p>Hoe verhouden de kosten en baten zich?</p> <p>Hoe verhoudt de situatie zich ten opzichte van voor de invoering van de WLT?</p>				

Bijlage 3 Overzicht plaats toezeggingen in onderzoeksprogramma

Tabel B3 Overzicht plaats toezeggingen in onderzoeksprogramma

Toezegging	Plaats in onderzoeksprogramma
1 <i>Burgemeesters</i> : de regering wordt verzocht, bij de uitwerking van het toezicht, ervoor te zorgen dat burgemeesters als zij dat wensen door het Openbaar Ministerie over hun wensen voor de invulling van het toezicht worden geraadpleegd (<i>Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 12</i>)	2021
2 <i>Slachtoffers</i> : de regering wordt verzocht, bij de uitwerking van het toezicht, ervoor te zorgen dat slachtoffers als zij dat wensen door het Openbaar Ministerie over hun wensen voor de invulling van het toezicht worden geraadpleegd (<i>Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 13</i>)	2021
3 <i>Recidivemonitor WODC</i> : de regering wordt verzocht, in de recidivemonitor van het WODC expliciet te (laten) rapporteren over de toepassing en effecten van het langdurig toezicht en de zelfstandige maatregel op recidive bij zeden- en geweldsdelinquenten en de Kamer daarover te informeren (<i>Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 14</i>)	2020, 2021, 2022, 2023, 2024
4 <i>Monitoren kwaliteit toezicht</i> : overwegende dat de kwaliteit van toezicht onder druk komt te staan door reeds oplopende werkvoorraden bij de uitvoerende instanties en door het terugbrengen van het aantal beschikbare uren voor reclasseringsadvies en -toezicht; verzoekt de regering, de Kamer te informeren over de wijze waarop de kwaliteit van het toezicht wordt gemeten, gemonitord en gewaarborgd (<i>Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 15</i>)	2020, 2021, 2022, 2023
5 <i>Evaluatie WLT</i> : de Tweede Kamer verzoekt de regering, vijftien jaar na de invoering van langdurig toezicht (wetsvoorstel 33 816) de toepassing van langdurig toezicht, de effecten op recidive en de kwaliteit van het toezicht in kaart te brengen en de uitkomsten ter bespreking aan de Kamer voor te leggen (<i>Kamerstukken II 2013/14, 33 816, nr. 16</i>)	Voorzien in 2033, geen onderdeel onderhavige onderzoeksprogramma
6 <i>Gebiedsverbod</i> : de regering wordt opgeroepen te onderzoeken of de geboden mogelijkheid in de Wet langdurig toezicht om een veroordeelde een langdurig gebiedsverbod op te leggen om te voorkomen dat slachtoffers onnodig worden geconfronteerd met daders, voldoende helder en duidelijk is en, indien uit dit onderzoek of gevormde jurisprudentie blijkt dat dit niet het geval is, deze te verduidelijken (<i>Kamerstukken II 2016/17, 33 552, nr. 30</i>)	2020
7 <i>Belangenafweging</i> : de regering wordt opgeroepen om bij de evaluatie van de Wet langdurig toezicht grondig te bezien op welke wijze de belangenafweging die ziet op het recht op een gezinsleven van de veroordeelde en de rechten en wensen van slachtoffers, in de juridische praktijk vorm wordt gegeven (<i>Kamerstukken II 2016/17, 33 552, nr. 31</i>)	2021
8 <i>Jihadisten</i> : de regering wordt opgeroepen te onderzoeken of de WLT voldoende aanknopingspunten biedt om jihadisten die volharden in hun jihadistische ideeën gedragsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregelen op te leggen zodat de samenleving tegen hen wordt beschermd, en indien blijkt dat de wet deze ruimte niet biedt, de Kamer te informeren hoe de wet aangepast zou kunnen worden (<i>Kamerstukken II 2018/19, 35000 VI, nr. 35</i>)	2022
9 <i>Voorkomen van calculerend gedrag</i> : in het eerste tussentijdse rapport over de WLT in 2020 komt de minister terug op het dilemma van de mogelijk calculerende gedetineerden die door het weigeren van de v.i. geen periode van voorwaardelijke invrijheidstelling en daarmee van toezicht en nazorg hebben voordat zij onvoorwaardelijk in vrijheid worden gesteld (<i>Kamerstukken II 2018/19, 35 122, nr. 12</i>)	2020, 2021, 2022, 2023
10 <i>Bevorderen van de bekendheid van de WLT</i> : de regering wordt verzocht om met de bij de GVM betrokken organisaties in de strafrechtketen in gesprek te gaan om de toepassing van de GVM te bevorderen (<i>Kamerstukken II 2018/19, 35 122, nr. 27</i>)	2020

Bijlage 4 Onderzoeksvragen 2020

Deelonderzoek 3: monitoring toepassingen WLT 2017/2018

Oneindige VB

- 1 Hoeveel VB's zijn er nieuw gestart per jaar?
- 2 Hoeveel VB's zijn er op peildatum?
- 3 Hoe lang duurt de VB gemiddeld?
- 4 Wat is de spreiding en de mediaan van de VB?
- 5 Van hoeveel verlengingen van de VB is per persoon sprake?
- 6 Hoe lang is de intramurale behandelduur van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe lang is de intramurale behandelduur na invoering van de WLT?
- 7 Hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 8 Hoe groot is de instroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de instroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 9 In hoeverre verlopen de toepassingen van de oneindige VB volgens verwachting en in hoeverre niet?

Proeftijd v.i.

Algemeen

- 1 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?
- 2 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging, schending of verlenging v.i.?

Oplegging

- 3 Aan hoeveel personen is v.i. verleend?
- 4 Bij hoeveel personen is de v.i. achterwege gelaten (geen v.i. verleend)?
- 5 Bij hoeveel personen is de v.i. uitgesteld?
- 6 Wat zijn de redenen voor het achterwege blijven of uitstellen van de v.i.?
- 7 Hoeveel en welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd?
- 8 Hoeveel van deze bijzondere voorwaarden betreffen zorg?²⁰
- 9 Hoe lang duurt de proeftijd van de bijzondere voorwaarden?
- 10 Hoe verhoudt het aantal verleende, achterwege gelaten en uitgestelde v.i.'s na invoering van de WLT zich tot deze aantallen vóór invoering van de WLT?

Tenuitvoerlegging v.i

- 11 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de tenuitvoerlegging van de v.i. vóór en na invoering van de WLT?

Schending v.i.

- 12 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn er ingediend?
- 13 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn toegekend?
- 14 Hoeveel v.i.'s zijn geschorst?
- 15 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de schending van de v.i. voor en na invoering van de WLT?

²⁰ Het betreft hier in ieder geval de bijzondere voorwaarden uit artikel 6:2:11 lid 3f-i Sv. Als er andere voorwaarden zijn opgesteld die zorg omvatten, worden deze ook bekeken.

Verlenging v.i.

- 16 Hoe vaak is er verlenging van de proeftijd gevorderd en toegekend?
- 17 Hoe verhoudt het aantal verlengingen van de proeftijd zich tot het verwachte aantal verlengingen van de proeftijd?
- 18 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlenging van de proeftijd volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 19 Is er sprake van calculerende gedetineerden, die de v.i. weigeren en daarmee langdurig toezicht ontwijken?
- 20 Zo ja, hoe groot is de groep calculerende gedetineerden?

Gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

Oplegging

- 1 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het OM?
- 2 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 3 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?
- 4 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 5 Hoeveel GVM's zijn door de rechter afgewezen en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 6 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?
- 7 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
- 8 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 9 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er en hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal weigerende verdachten?
- 10 Draagt de oplegging van de GVM bij aan de oplossing van de problematiek van de weigerende observandi, te weten dat deze personen alsnog behandeling en toezicht krijgen?
- 11 Hoeveel weigerende verdachten zijn er voor de invoering van de GVM en hoeveel erna?

Tenuitvoerlegging

- 12 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
- 13 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 14 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 15 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 16 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?
- 17 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Schending GVM

- 18 Hoeveel waarschuwingen, aanscherpingen en/of herroepingen van het toezicht zijn er geweest?
- 19 Hoeveel incidenten zijn er tijdens het toezicht geweest?

Verlenging

- 20 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?

- 21 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 22 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?
- 23 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

Deelonderzoek 4: monitoring toepassingen WLT 2019

Oneindige VB

- 1 Hoeveel VB's zijn er nieuw gestart per jaar?
- 2 Hoeveel VB's zijn er op peildatum?
- 3 Hoe lang duurt de VB gemiddeld?
- 4 Wat is de spreiding en de mediaan van de VB?
- 5 Van hoeveel verlengingen van de VB is per persoon sprake?
- 6 Hoe lang is de intramurale behandelduur van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe lang is de intramurale behandelduur na invoering van de WLT?
- 7 Hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 8 Hoe groot is de instroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de instroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 9 In hoeverre verlopen de toepassingen van de oneindige VB volgens verwachting en in hoeverre niet?

Proeftijd v.i.

Algemeen

- 1 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?
- 2 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging, schending of verlenging v.i.?

Oplegging

- 3 Aan hoeveel personen is v.i. verleend?
- 4 Bij hoeveel personen is de v.i. achterwege gelaten (geen v.i. verleend)?
- 5 Bij hoeveel personen is de v.i. uitgesteld?
- 6 Wat zijn de redenen voor het achterwege blijven of uitstellen van de v.i.?
- 7 Hoeveel en welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd?
- 8 Hoeveel van deze bijzondere voorwaarden betreffen zorg?²¹
- 9 Hoe lang duurt de proeftijd van de bijzondere voorwaarden?
- 10 Hoe verhoudt het aantal verleende, achterwege gelaten en uitgestelde v.i.'s na invoering van de WLT zich tot deze aantallen vóór invoering van de WLT?

Tenuitvoerlegging v.i.

- 11 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de tenuitvoerlegging van de v.i. vóór en na invoering van de WLT?

Schending v.i.

- 12 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn er ingediend?

²¹ Het betreft hier in ieder geval de bijzondere voorwaarden uit artikel 6:2:11 lid 3f-i Sv. Als er andere voorwaarden zijn opgesteld die zorg omvatten, worden deze ook bekeken.

- 13 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn toegekend?
- 14 Hoeveel v.i.'s zijn geschorst?
- 15 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de schending van de v.i. voor en na invoering van de WLT?

Verlenging v.i.

- 16 Hoe vaak is er verlenging van de proeftijd gevorderd en toegekend?
- 17 Hoe verhoudt het aantal verlengingen van de proeftijd zich tot het verwachte aantal verlengingen van de proeftijd?
- 18 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlenging van de proeftijd volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 19 Is er sprake van calculerende gedetineerden, die de v.i. weigeren en daarmee langdurig toezicht ontwijken?
- 20 Zo ja, hoe groot is de groep calculerende gedetineerden?
- 21 Wat zijn de voors en tegens van het voorgestelde amendement van Van der Staaij en Kuiken (de mogelijkheid om in de wet op te nemen dat er altijd een GVM aan gedetineerden met een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van één jaar of meer wordt opgelegd, die slechts ten uitvoer wordt gelegd in geval van het weigeren van de v.i.)?

Gedagsbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

Oplegging

- 1 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het OM?
- 2 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 3 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?
- 4 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 5 Hoeveel GVM's zijn door de rechter afgewezen en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 6 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?
- 7 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
- 8 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 9 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er en hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal weigerende verdachten?
- 10 Draagt de oplegging van de GVM bij aan de oplossing van de problematiek van de weigerende observandi, te weten dat deze personen alsnog behandeling en toezicht krijgen?
- 11 Hoeveel weigerende verdachten zijn er voor de invoering van de GVM en hoeveel erna?

Tenuitvoerlegging

- 12 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
- 13 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 14 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 15 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 16 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?

17 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Schending GVM

18 Hoeveel waarschuwingen, aanscherpingen en/of herroepingen van het toezicht zijn er geweest?

19 Hoeveel incidenten zijn er tijdens het toezicht geweest?

Verlenging

20 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?

21 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?

22 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?

23 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

Deelonderzoek 5: procesevaluatie

1 Hoe is de WLT in de praktijk geïmplementeerd?

2 Welke partijen zijn geïnformeerd over de WLT en op welke wijze?

3 Is er bij de betrokken ketenpartners (politie, OM, CVv.i., Justid en CJIB) voldoende bekendheid met de WLT?

4 Worden de verschillende onderdelen van de WLT in de praktijk benut volgens de verwachtingen, bijvoorbeeld volgens de verwachtingen van de ex ante uitvoeringstoets en die van de analyse van de beleidstheorie (Nagtegaal, 2020a)?

5 Welke omstandigheden werkten mee aan de implementatie en welke omstandigheden bemoeilijkten de implementatie van de WLT?

6 Zijn de datasystemen bij de ketenpartners (politie, OM, CVv.i., Justid en CJIB) voldoende ingericht op de WLT? Zo nee, wat ontbreekt nog?

7 Zijn er regionale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging en verlenging van de verschillende onderdelen van de WLT?

8 Zijn er onduidelijkheden in de wet?

9 Zijn de betrokken organisaties tevreden met de uitvoering en voorziet de wet in de behoefte?

10 Hoe kijkt de doelgroep van ex-gedeteneerden tegen de uitvoering van de WLT aan? Hoeveel kort geding procedures tegen de v.i.-verlenging zijn er bijvoorbeeld?

11 Welke opvolging is gegeven aan de motie tot het bevorderen van de bekendheid van de WLT?

12 Welke overwegingen zijn er bij het OM om al dan niet een GVM te vorderen?

Deelonderzoek 6: langdurig gebiedsverbod

1 Welke onderdelen van de WLT worden ingezet om te voorkomen dat een slachtoffer in zijn woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader?

2 Hoe vaak zijn deze onderdelen ingezet om te voorkomen dat een slachtoffer in zijn woonomgeving wordt geconfronteerd met een dader?

3 Zijn de mogelijkheden die de WLT biedt om dergelijke confrontaties te voorkomen voldoende? Zo ja, waar blijkt dit uit? Zo nee, waarom niet?

- 4 Welke rechten voor slachtoffer en dader, zoals het recht op eigendom en het recht op een eigen woning spelen een rol?

Deelonderzoek 7: kwaliteit van het toezicht

- 1 Welke indicatoren ter monitoring van de kwaliteit van het toezicht die de reclassering kan bieden zijn vast te stellen?
- 2 Is de reclassering, als uitvoerende partij in het toezicht, in staat voldoende kwaliteit te leveren rondom het toezicht? Zo nee, welke factoren ontbreken? Zo ja, hoe blijkt dat?
- 3 Zijn de randvoorwaarden voor de uitvoering van het toezicht vervuld, bijvoorbeeld in termen van beschikbare reclasseringsuren? Zo nee, welke factoren ontbreken? Zo ja, hoe blijkt dat?

Recidivemeting 1: recidive tijdens VB

Hoe vaak recidiveren ex-tbs-gestelden die onder de nieuwe VB-regeling (oneindig VB) onder toezicht in de maatschappij verblijven tijdens de tenuitvoerlegging van deze maatregel, in vergelijking met ex-tbs-gestelden die onder de oude VB-regeling vielen (VB maximaal negen jaar)?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Bijlage 5 Onderzoeksvragen 2021

Deelonderzoek 8: monitoring toepassingen WLT 2020

Oneindige VB

- 1 Hoeveel VB's zijn er nieuw gestart per jaar?
- 2 Hoeveel VB's zijn er op peildatum?
- 3 Hoe lang duurt de VB gemiddeld?
- 4 Wat is de spreiding en de mediaan van de VB?
- 5 Van hoeveel verlengingen van de VB is per persoon sprake?
- 6 Hoe lang is de intramurale behandelduur van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe lang is de intramurale behandelduur na invoering van de WLT?
- 7 Hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 8 Hoe groot is de instroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de instroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 9 In hoeverre verlopen de toepassingen van de oneindige VB volgens verwachting en in hoeverre niet?

Proeftijd v.i.

Algemeen

- 1 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?
- 2 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging, schending of verlenging v.i.?

Oplegging

- 3 Aan hoeveel personen is v.i. verleend?
- 4 Bij hoeveel personen is de v.i. achterwege gelaten (geen v.i. verleend)?
- 5 Bij hoeveel personen is de v.i. uitgesteld?
- 6 Wat zijn de redenen voor het achterwege blijven of uitstellen van de v.i.?
- 7 Hoeveel en welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd?
- 8 Hoeveel van deze bijzondere voorwaarden betreffen zorg?²²
- 9 Hoe lang duurt de proeftijd van de bijzondere voorwaarden?
- 10 Hoe verhoudt het aantal verleende, achterwege gelaten en uitgestelde v.i.'s na invoering van de WLT zich tot deze aantallen vóór invoering van de WLT?

Tenuitvoerlegging v.i

- 11 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de tenuitvoerlegging van de v.i. vóór en na invoering van de WLT?

Schending v.i.

- 12 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn er ingediend?
- 13 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn toegekend?
- 14 Hoeveel v.i.'s zijn geschorst?
- 15 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de schending van de v.i. voor en na invoering van de WLT?

²² Het betreft hier in ieder geval de bijzondere voorwaarden uit artikel 6:2:11 lid 3f-i Sv. Als er andere voorwaarden zijn opgesteld die zorg omvatten, worden deze ook bekeken.

Verlenging v.i.

- 16 Hoe vaak is er verlenging van de proeftijd gevorderd en toegekend?
- 17 Hoe verhoudt het aantal verlengingen van de proeftijd zich tot het verwachte aantal verlengingen van de proeftijd?
- 18 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlenging van de proeftijd volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 19 Is er sprake van calculerende gedetineerden, die de v.i. weigeren en daarmee langdurig toezicht ontwijken?
- 20 Zo ja, hoe groot is de groep calculerende gedetineerden?

Gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

Oplegging

- 1 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het OM?
- 2 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 3 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?
- 4 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 5 Hoeveel GVM's zijn door de rechter afgewezen en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 6 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?
- 7 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
- 8 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 9 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er en hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal weigerende verdachten?
- 10 Draagt de oplegging van de GVM bij aan de oplossing van de problematiek van de weigerende observandi, te weten dat deze personen alsnog behandeling en toezicht krijgen?
- 11 Hoeveel weigerende verdachten zijn er voor de invoering van de GVM en hoeveel erna?

Tenuitvoerlegging

- 12 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
- 13 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 14 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 15 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 16 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?
- 17 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Schending GVM

- 18 Hoeveel waarschuwingen, aanscherpingen en/of herroepingen van het toezicht zijn er geweest?
- 19 Hoeveel incidenten zijn er tijdens het toezicht geweest?

Verlenging

- 20 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?
- 21 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 22 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?
- 23 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

Deelonderzoek 9: slachtoffers en belangenafweging tussen dader en slachtoffer

- 1 Is het slachtoffer geraadpleegd in haar wensen voor het toezicht?
- 2 Is gehoor gegeven aan de wensen van het slachtoffer? Waarom wel of niet?
- 3 Op welke wijze wordt de bescherming van de slachtoffers, nabestaanden of getuigen geborgd bij de uitvoering van de WLT?
- 4 Op welke wijze worden de rechten en belangen van de dader, zoals het recht op een gezinsleven, geborgd bij de uitvoering van de WLT?
- 5 Zijn er rechten en belangen van slachtoffers, nabestaanden, getuigen en daders die botsen? Zo ja, zijn hier voldoende waarborgen voor? Zo nee, wat kan er worden verbeterd?

Deelonderzoek 10: Onderzoek naar het raadplegen van burgemeesters

- 1 Welke mogelijkheden zijn er voor een burgemeester om ervoor te zorgen dat een ex-(zeden)delinquent zich op een veilige manier in de gemeente kan huisvesten? Het betreft hier zowel de veiligheid voor de ex-(zeden)delinquent als ook de veiligheid voor de inwoners van de gemeente.
- 2 Is de burgemeester betrokken bij de invulling van het toezicht?
- 3 Is de burgemeester tevreden over de samenwerking met de ketenpartners?
- 4 In hoeverre is de BIJ-regeling adequaat ingericht?
- 5 Zijn er knelpunten in enerzijds de zorgplicht van de burgemeester voor de ex-delinquent tot het vinden van een woning en anderzijds de veiligheid van de maatschappij?
- 6 Zijn er taken weggelegd voor andere ketenpartners, zoals OM, politie, reclassering of gevangeniswezen? Zo ja, welke? Zo nee, waarom niet?

Recidivemeting 3

Hoe vaak recidiveren ex-tbs-gestelden die onder de nieuwe VB-regeling (VB<9 jaar) onder toezicht in de maatschappij verblijven tijdens de tenuitvoerlegging van deze maatregel, in vergelijking met ex-tbs-gestelden die onder de oude VB-regeling vielen (VB maximaal drie jaar)?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Recidivemeting 4

Hoe vaak recidiveren tbs-gestelden na afloop van de tbs-maatregel met daaraan voorafgaand VB onder de wetswijziging van 2008 (VB maximaal negen jaar), in vergelijking met tbs-gestelden na afloop van de tbs-maatregel met daaraan voorafgaand VB vóór de wetswijziging van 2008 (VB maximaal drie jaar)?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Recidivemeting 5

Bij hoeveel tbs-gestelden komt het voor dat zij de maximale termijn van de VB bereikten en daardoor uit de tbs-maatregel moesten uitstromen?

- e Zijn deze ex-tbs-gestelden gereïntegreerd in de maatschappij? Welke problemen kwamen zij daarbij tegen en welke omstandigheden zorgen voor een adequate re-integratie in de maatschappij?
- f Hoe vaak hebben zij gerecidiveerd?
- g Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- h Hoe ernstig zijn de recidives?
- i Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- j Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Bijlage 6 Onderzoeksvragen 2022

Deelonderzoek 11: monitoring toepassingen WLT 2021

Kwaliteit van toezicht

- 1 Welke informatie leveren de in deelonderzoek 7 vastgestelde indicatoren over de kwaliteit van toezicht op?

Oneindige VB

- 1 Hoeveel VB's zijn er nieuw gestart per jaar?
- 2 Hoeveel VB's zijn er op peildatum?
- 3 Hoe lang duurt de VB gemiddeld?
- 4 Wat is de spreiding en de mediaan van de VB?
- 5 Van hoeveel verlengingen van de VB is per persoon sprake?
- 6 Hoe lang is de intramurale behandelduur van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe lang is de intramurale behandelduur na invoering van de WLT?
- 7 Hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 8 Hoe groot is de instroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de instroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 9 In hoeverre verlopen de toepassingen van de oneindige VB volgens verwachting en in hoeverre niet?

Proeftijd v.i.

Algemeen

- 1 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?
- 2 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging, schending of verlenging v.i.?

Oplegging

- 3 Aan hoeveel personen is v.i. verleend?
- 4 Bij hoeveel personen is de v.i. achterwege gelaten (geen v.i. verleend)?
- 5 Bij hoeveel personen is de v.i. uitgesteld?
- 6 Wat zijn de redenen voor het achterwege blijven of uitstellen van de v.i.?
- 7 Hoeveel en welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd?
- 8 Hoeveel van deze bijzondere voorwaarden betreffen zorg?²³
- 9 Hoe lang duurt de proeftijd van de bijzondere voorwaarden?
- 10 Hoe verhoudt het aantal verleende, achterwege gelaten en uitgestelde v.i.'s na invoering van de WLT zich tot deze aantallen vóór invoering van de WLT?

Tenuitvoerlegging v.i

- 11 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de tenuitvoerlegging van de v.i. vóór en na invoering van de WLT?

²³ Het betreft hier in ieder geval de bijzondere voorwaarden uit artikel 6:2:11 lid 3f-i Sv. Als er andere voorwaarden zijn opgesteld die zorg omvatten, worden deze ook bekeken.

Schending v.i.

- 12 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn er ingediend?
- 13 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn toegekend?
- 14 Hoeveel v.i.'s zijn geschorst?
- 15 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de schending van de v.i. voor en na invoering van de WLT?

Verlenging v.i.

- 16 Hoe vaak is er verlenging van de proeftijd gevorderd en toegekend?
- 17 Hoe verhoudt het aantal verlengingen van de proeftijd zich tot het verwachte aantal verlengingen van de proeftijd?
- 18 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlenging van de proeftijd volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 19 Is er sprake van calculerende gedetineerden, die de v.i. weigeren en daarmee langdurig toezicht ontwijken?
- 20 Zo ja, hoe groot is de groep calculerende gedetineerden?

Gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

Oplegging

- 1 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het OM?
- 2 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 3 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?
- 4 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 5 Hoeveel GVM's zijn door de rechter afgewezen en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 6 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?
- 7 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
- 8 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 9 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er en hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal weigerende verdachten?
- 10 Draagt de oplegging van de GVM bij aan de oplossing van de problematiek van de weigerende observandi, te weten dat deze personen alsnog behandeling en toezicht krijgen?
- 11 Hoeveel weigerende verdachten zijn er voor de invoering van de GVM en hoeveel erna?

Tenuitvoerlegging

- 12 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
- 13 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 14 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 15 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 16 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?
- 17 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Schending GVM

- 18 Hoeveel waarschuwingen, aanscherpingen en/of herroepingen van het toezicht zijn er geweest?
- 19 Hoeveel incidenten zijn er tijdens het toezicht geweest?

Verlenging

- 20 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?
- 21 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 22 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?
- 23 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

Deelonderzoek 12: onderzoek naar de mogelijkheden die de WLT biedt om de maatschappij te beschermen tegen jihadisten

- 1 Biedt de WLT mogelijkheden tot toezicht op terugkerende jihadisten?
- 2 Bestaat er voldoende wettelijke grond op basis waarvan terugkerende jihadisten kunnen worden veroordeeld tot langdurig toezicht via de WLT?
 - a Welke mogelijkheden biedt het bestuursrecht?
 - b Welke mogelijkheden biedt het strafrecht?
 - c Zijn er andere juridische mogelijkheden?
- 3 Is er jurisprudentie over de toepassing van de WLT bij terugkerende jihadisten?
- 4 Hoe vaak is de WLT bij terugkerende jihadisten gevorderd en toegekend?
- 5 Hoe verloopt het toezicht bij terugkerende jihadisten?

Recidivemeting 6

Hoe vaak recidiveren ex-gedetineerden die onder de nieuwe regeling (proeftijd bijzondere voorwaarden minimaal één jaar) onder toezicht in de maatschappij verblijven tijdens de tenuitvoerlegging van de v.i., in vergelijking met ex-gedetineerden die onder de oude v.i.-regeling vielen (alleen proeftijd algemene voorwaarde minimaal één jaar)?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Recidivemeting 8

Hoe hoog is de recidive tijdens de tenuitvoerlegging van relatief korte gevangenisstraffen (tussen één en twee jaar) na de invoering van de WLT en hoe hoog is de

recidive van kort gestraften vóór de invoering van de WLT?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Recidivemeting 10

Hoe hoog is de recidive tijdens de tenuitvoerlegging van personen met verlenging van de proeftijd in vergelijking met een vergelijkbare groep van ex-gedetineerden voor wie verlenging van de v.i. een bijdrage had kunnen leveren aan de reductie van recidive?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Bijlage 7 Onderzoeksvragen 2023

Deelonderzoek 13: Monitoring toepassingen WLT 2017-2022

Kwaliteit van toezicht

- 1 Welke informatie leveren de in deelonderzoek 7 vastgestelde indicatoren over de kwaliteit van toezicht op?

Oneindige VB

- 1 Hoeveel VB's zijn er nieuw gestart per jaar?
- 2 Hoeveel VB's zijn er op peildatum?
- 3 Hoe lang duurt de VB gemiddeld?
- 4 Wat is de spreiding en de mediaan van de VB?
- 5 Van hoeveel verlengingen van de VB is per persoon sprake?
- 6 Hoe lang is de intramurale behandelduur van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe lang is de intramurale behandelduur na invoering van de WLT?
- 7 Hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de uitstroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 8 Hoe groot is de instroom van tbs-gestelden vóór invoering van de WLT en hoe groot is de instroom van tbs-gestelden na invoering van de WLT?
- 9 In hoeverre verlopen de toepassingen van de oneindige VB volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 10 Bij hoeveel tbs-gestelden is de VB langer dan negen jaar verlengd?
- 11 Zijn eventuele veranderingen in de intramurale behandelduur, de instroom en de uitstroom toe te schrijven aan de invoering van de WLT?

Proeftijd v.i.

Algemeen

- 1 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?
- 2 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging, schending of verlenging v.i.?

Oplegging

- 3 Aan hoeveel personen is v.i. verleend?
- 4 Bij hoeveel personen is de v.i. achterwege gelaten (geen v.i. verleend)?
- 5 Bij hoeveel personen is de v.i. uitgesteld?
- 6 Wat zijn de redenen voor het achterwege blijven of uitstellen van de v.i.?
- 7 Hoeveel en welke bijzondere voorwaarden zijn opgelegd?
- 8 Hoeveel van deze bijzondere voorwaarden betreffen zorg?²⁴
- 9 Hoe lang duurt de proeftijd van de bijzondere voorwaarden?
- 10 Hoe verhoudt het aantal verleende, achterwege gelaten en uitgestelde v.i.'s na invoering van de WLT zich tot deze aantallen vóór invoering van de WLT?

Tenuitvoerlegging v.i

- 11 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de tenuitvoerlegging van de v.i. vóór en na invoering van de WLT?

²⁴ Het betreft hier in ieder geval de bijzondere voorwaarden uit artikel 6:2:11 lid 3f-i Sv. Als er andere voorwaarden zijn opgesteld die zorg omvatten, worden deze ook bekeken.

Schending v.i.

- 12 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn er ingediend?
- 13 Hoeveel vorderingen ter herroeping van de v.i. zijn toegekend?
- 14 Hoeveel v.i.'s zijn geschorst?
- 15 Zijn er verschillen en/of overeenkomsten in de schending van de v.i. voor en na invoering van de WLT?

Verlenging v.i.

- 16 Hoe vaak is er verlenging van de proeftijd gevorderd en toegekend?
- 17 Hoe verhoudt het aantal verlengingen van de proeftijd zich tot het verwachte aantal verlengingen van de proeftijd?
- 18 In hoeverre verlopen de toepassingen van de verlenging van de proeftijd volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 19 Is er sprake van calculerende gedetineerden, die de v.i. weigeren en daarmee langdurig toezicht ontwijken?
- 20 Zo ja, hoe groot is de groep calculerende gedetineerden?

Gedragbeïnvloedende en vrijheidsbeperkende maatregel

Oplegging

- 1 Hoe vaak is de oplegging van de GVM gevorderd door het OM?
- 2 Hoe vaak is de oplegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 3 Hoe zijn de GVM-adviezen van de reclassering onderbouwd, is er sprake van een gestructureerde risicotaxatie?
- 4 Hoeveel GVM's zijn door de rechter opgelegd en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 5 Hoeveel GVM's zijn door de rechter afgewezen en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 6 Welke afdoening(en) is/zijn naast de GVM opgelegd?
- 7 Voor welke typen delicten zijn de GVM's opgelegd?
- 8 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 9 Zijn er weigerende observandi onder de personen aan wie een GVM is opgelegd? Zo ja, hoeveel zijn dit er en hoe verhoudt dit aantal zich tot het totale aantal weigerende verdachten?
- 10 Draagt de oplegging van de GVM bij aan de oplossing van de problematiek van de weigerende observandi, te weten dat deze personen alsnog behandeling en toezicht krijgen?
- 11 Hoeveel weigerende verdachten zijn er voor de invoering van de GVM en hoeveel erna?

Tenuitvoerlegging

- 12 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM zijn er geweest?
- 13 Hoe vaak is de tenuitvoerlegging van de GVM geadviseerd door de reclassering?
- 14 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter toe en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 15 Hoeveel vorderingen van de tenuitvoerlegging van de GVM wijst de rechter af en hoe onderbouwt de rechter deze vonnissen?
- 16 Voor welke termijn zijn de GVM's in eerste instantie opgelegd? Twee, drie, vier of vijf jaar?
- 17 Welke voorwaarden zijn bij de GVM opgelegd?

Schending GVM

- 18 Hoeveel waarschuwingen, aanscherpingen en/of herroepingen van het toezicht zijn er geweest?
- 19 Hoeveel incidenten zijn er tijdens het toezicht geweest?

Verlenging

- 20 Zijn de GVM's verlengd? Met welke termijn, twee, drie, vier of vijf jaar?
- 21 In hoeverre verlopen de toepassingen van de GVM volgens verwachting en in hoeverre niet?
- 22 Zijn er arrondissementale verschillen in de oplegging, tenuitvoerlegging of verlenging van de GVM?
- 23 Zijn er meerdere toezichtkaders tegelijkertijd van toepassing en zo ja, hoe verloopt dit?

Verdiepende onderzoek

- 1 In hoeverre zijn de verwachtingen over de WLT de eerste vijf jaar na implementatie ervan uitgekomen? In hoeverre niet?
- 2 Wat zijn de redenen voor de in vraag 1 geconstateerde uitkomsten?
- 3 Hoe krijgt verplichte behandeling binnen de WLT vorm?
- 4 Is er richtinggevende jurisprudentie gepubliceerd over de WLT en zo ja, hoe heeft deze de WLT in de praktijk beïnvloed?
- 5 Zijn aanpassingen van de WLT noodzakelijk? Zo ja, welke en waarom?
- 6 Zijn slachtoffers, nabestaanden en getuigen beter beschermd met de WLT? Zo ja, hoe? Zo nee, hoe niet?
- 7 Hoe verhouden de kosten en baten van de WLT zich?
- 8 Wat zijn de belangrijkste bevindingen uit de eerdere WODC-rapporten die over de WLT zijn verschenen?

Recidivemeting 7

Hoe hoog is de recidive na afloop van de v.i. (van ex-gedetineerden met voorafgaand v.i.) vóór invoering van de WLT in vergelijking met de recidive na afloop

- van de v.i. (van ex-gedetineerden met voorafgaand v.i.) na invoering van de WLT?
- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
 - b Hoe ernstig zijn de recidives?
 - c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
 - d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Bijlage 8 Onderzoeksvragen 2024

Recidivemeting 9

Hoe hoog is de recidive van relatief kort gestraften (tussen één en twee jaar) vóór de invoering van de WLT en hoe hoog is de recidive van kort gestraften na de invoering van de WLT?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?

Recidivemeting 11

Hoe hoog is de recidive na afloop van ex-gedetineerden voor wie de v.i. onder de WLT is verlengd in vergelijking met een vergelijkbare groep van ex-gedetineerden voor wie verlenging van de v.i. een bijdrage had kunnen leveren aan de reductie van recidive?

- a Met welke delicten wordt gerecidiveerd?
- b Hoe ernstig zijn de recidives?
- c Hoeveel recidives lijken op het indexdelict?
- d Op welk moment wordt gerecidiveerd?